

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

מירדנ תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9291

בוזי ובוזי דבוזי. אמר רב הייא בר אשי אמר
נ"ס' חלק רב עתידין כל אילני סרק עובא"י שיטענו פירות
יאלב שנא' *כי עץ נשא פרו תאנה וגפן נתנו חילם:

מ ס כ ת נ ד ר י ם

כל כנויי נדרים

פרק ראשון

א א"ר חנין אמר (רבי) [רב] השומע הזכרת השם
ז מפי חברו צריך לנדותו ואם לא נדהו הוא
ע"ז עצמו יהא בנדוי שכל מקום שהזכרת השם מצוי

שמות ד תשוב והית' לבער: בוזי ובוזי דבוזי שוללים אחר שוללים: כי
חגיגה ע"ץ נשא פרו מדכתיב תאנה וגפן כתבו חילם הרי עץ פרי
ס"ק *אמור מה ת"ל כי עץ נשא פרו חף אילני סרק ישאו פרים:

סוסי' פ' במד' *השומע הזכרת וכו' בריש תמורה מפקינן אזהרה למזכיר שם
שמים לבטלה מדכתיב את ה' אלהיך תירא: ואם לא

נדהו הוא עצמו יהא בנדוי לא שיהא בכדוי מאליו אלא ראוי
להתכדות קאמר שהרי אינו קמור השומע ושיתק מהמזכיר עלמו:
שבכל מקום טעמא קא יהיב למאי דקאמר ואם לא נדהו הוא
עלמו יהא בכדוי שהרי עכשו קמור דשם עכיות מלויה דכתיב בכל
המקום אשר אזכיר את שמי וגו' וזכרתיך ומדהזכר' השם למטה
מציאה זרחה ועושר הזכרה לשוא גורמ' עכיות א"כ מדכתיב גבי
שזועת שקר וכלתו את עליו וגו' ובתמורה קדמה הזכרת השם
(* הפי' על חס' כדרים הוא חלוקט חפירש"י וחסי' ר"ג וחזק"ל ש"ו וחסר"ן.)

כל כנויי נדרים פירק ראשון נדרים עז

שם עניות מצויה ועניות כמיתה שנא' *כי מתו
כל האנשים וגו' ותניא (רשב"ג אומר) כל מקום
שנתנו חכמים עיניהם (כו) או מיתה או עוני א"ר
אבא הוה קאימנא קמיה דרב הונא שמעיה להווא
אתחא דאפקה הזכרת השם מפומה לבטלה שמתה
ושרא לה לאלתר באנפה ש"מ תלח ש"מ השומע
הזכרת השם מפי חברו צריך לנדותו. וש"מ נדהו
לבטלה לשבעת שקר: שנא' כי מתו כל האנשים וגו' ללא
מתו מעט כדאמרינן לקמן פ' ר' אלעזר דמיהוה הוה דכ"מ שנא'
כלים וכלבים אינם אלא דתן ואזירים ואיכהו הוה במסלקותו של
קרבן אלא מפני שהעכו אמר כי מתו דאע"ג דאמרינן התם ד'
קטובים כמת עני ושומא ומורע ומי שאין לו בנים הבא ודאי
מעניות קאמר דאין לומר שנסתמו דהא כתיב במסלקותו של קרבן
העכי האנשי' ההם תנקר וליכא למימר כמי שהיו מורעים
דהא כתיב בקרבן (המקנה) [כל ישראל] וליכא למימר
שכתרפאו במ"ת דהא אמרינן שזרו למומן במעשה העגל וליכא
למימר דמשום שלא היה להם בנים דא"כ היכא א"ל מפני זה
שוב מלרימה וכי מפני שלא היה להם בנים לא היו דנריהם
כשמעים למלכות להלשינו אל פרעה אלא ודאי מפני שירדו
ונכבסיהם ולא היו דנריהם כשמעים: או מיתח או עוני אלמא
שוו להדדי והקשו בתום' אמאי איריא השומע הזכרת השם מפי
חברו דלריך לכדותו הא אמרי' בירו' דכל שאין עוש' כשור' לריך
לכדותו וכו' ותירו דאה"כ אלא מיהו בהזכרת השם בלמוד הוא
דמקמירי' הכי שהוא בעלמו יהא בכדוי מפני (שמעש') [שמעשה]

בפניו אין מתיר לו אלא בפניו וש"מ אין בין נדוי
 ח להפרה ולא כלום. אמר רב גידל אמר רב *מנין
 תלמי קיס שנשבעי לקיים את המצוה שנא' *נשבעתי ואקיימת
 וגו' והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא
 קמ"ל דשרי ליה [לאינש] לזרוזי נפשיה. ואמר
 רב גידל אמר רב האומ' [אשכים] אשנה פרק
 זה או מסכת זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל
 ואמר רב גידל אמר רב האומר לחברו נשכים
 יחוקאל ג ונשנה פרק זה עליו להשכים שנא' *ויאמר אלי
 (בן אדם) קים צא אל הבקעה וגו' ואצא אל הבקעה
 והנה שם כבוד ה' עומד:

ס אמר רב יוסף נדרו בחלום צריך י בני אדם
 להתיר לו והוא דתנו הילכתא אבל מתנו
 ולא תנו לא ואי ליכא דתנו הילכתא אפי' מתנו
 ולא תנו ואי ליכא ליזיל וליתיב אפרשת דרכים
 ויהיב שלמא לבי עשרה עד דמקלעי ליה עשרה
 דגמרי הילכתא:

קמור זכדכתיבנא: והלא מושבע ועומד מהר סיני דכתיב
 ושנכתם דלריך אדם לשנית בתורה: עליו להשכים
 מסתברא דה"ק כיון שאמר נשכים הרי קבל עליו שיהא הוא
 מעורר בדבר כשם שהוא מעורר עכשיו ומרתי קמ"ל קדא דקבלה
 בעלמא לדבר טלוה מהכיא דומיא דלדקה וקס"ל כמי דעליו
 להשכים כדענד קב"ה:

מתנו משנה: חנו גמרא: יהיב שלמא לבי עשרה וכד משיבין
 ליה הוי מתיבין לו כדויו:

כל כנויי נדרים פרק ראשון נדרים עח

[א"ר זורא א"ר אלעזר] א"ר חנינא א"ר מיאשא ב
משמיה דר' יהודה בר אלעאי מ"ד *זורחה ^ס
לכם יראי שמי וגומ' אלו בני אדם שהם יראים ע"כ
להזכיר את שמי לבטלה *שמש צדקה ומרפא ^{מלאכי ג}
בכנפיה אמר אביו ש"מ הדין חירגא דיומא מסו ^ס
ופליגא דר"ש בן לקיש דאר"ש בן לקיש אין גיהנם
לעתיד לבא אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה
צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה צדיקי
מתרפאין בה דכתיב וזרחת לכם יראי שמי שמש
צדקה ומרפא בכנפיה ולא עוד אלא שמתעדנין
בה שנא' *ויצאתם ופשתם כעגלי מרכב רשעים ^ס
נידונין בה שנא' *כי הנה היום בא בוער כתנור ^ס
והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש ולהט אותם
היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא ישאיר לכם
שורש וענף:

הדין חירגא דיומא מסו חנק הכראה נקמה כשהיא נכנסה
דרך פלון קרוי חירגא וי"א זיהרא דשמש: ופליגא דר"ל
הא דאמרן דנקמה דבזמן הזה איירי קרא דאיהו מוקי לה נקמה
דלעתיד: מתרפאין בה באותו שמש דלעתיד לבא: ולהט אותם
היום הבא שמש של אותו יום: אין גיהנם לעתיד לבא לאו
לאקר מיתה קאמר דודאי איכא גיהנם לרשעים אלא לעתיד לבא
לאקר תקיית המתים קאמר שאותן רשעים שיהיו לקרפוט לדראון
עולם כדכתיב בדכ"ה לא יהיו כדוכים בניהנם אלא בהאי דינא
שהקב"ה יוליא קמה עכרתקה כדי שיהיו אלו מלטערין ושיתרפאו

ב תניא אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם
 ט נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם
 ע"ב אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהוא יפה עינים
 נזיר פ"א וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי
 לו בני מה ראית להשחית שערך זה נאה אמר
 לי רועה הייתי לאבא בעירי והלכתי למלאו מים
 מן המעין ונסתבלתי בכבואה שלי ופחו יצרי עלי
 ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה
 אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד
 להיות רמה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים
 מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו בני
 כמוהך ירבו נזירי נזירות בישראל עליך הכחוב
 נזיר פ"א אומר * איש כי יפליא לנרוד נדר נזיר להזיר לה'
 מתקיף לה ר' מני מאי שנא אשם נזיר טמא
 דלא אכל משום דאתי על חטא כל אשמות נמי

בה לדיקים והכי נמי מוכח בהדיא בפ"ק דע"ז דלאסר תחית
 המתים קאמר:

אשם נזיר טמא שהתקיל למות ונטמא צמת סותר מוכיח
 ומביא קרבן ומוכה כבתקילה: בא לפני אדם אחד שנא
 להקריב קרבן כזירתו ולגלק שערו: פחו יצרי עלי מיהר מלשון
 פחו כמים: ובקש לטורדני מן העולם לילך אצרי מראה עיני:
 אמרתי לו כך אמר בעלמו: נזיר להזיר לה' שכזירתו לשם
 שמים: משום דאתי על חטא שנטמא ונכאי הוא לאדם קשוב
 לאכול דבר שקרב על חטא: כל אשמות נמי וכ"ש קטאת אלא

כל כנויי נדרים פרק ראשון נדרים עט

לא ליכול דעל חטא באין א"ל ר' יונה היינו טעמא
כשהם תוהי' נזרי' וכשהם מטמאי' ורבין עליהם ימי
נזירות מתחרטין בהם ונמצאו מביאי' חולין לעזרה:
תביא ר' יהודה אומר חסידו הראשוני' היו מתאווין
להביא קרבן חטאת לפי שאין הקב"ה מביא
תקלה על ידיהם מה היו עושין עומדין ומתנדבין
נזירות למקום כדי שיתחייבו קרבן חטאת למקום
ר"ש אומר לא נדרו בנזיר אלא הרוצה להביא
עולה מתנדב ומביא שלמים מתנדב ומביא תודה

נזוס דא"רי נאשם נקט אשמות: תוהין עתפמדין כמו ופמדת
לילה ויומם ומתרגמין ותהית: כשהם תוהין נזורים כשהם
מתחרטין על מעשיהם הרעים: ורבין עליהם ימי נזירות
מתמלה לא כתכונו אלא לשלשים יום: מביאין חולין לעזרה
לאו דוקא שכל זמן שלא התירן חכם כזירותן קיימת וקרבנותיהם
תונה עליהם אלא כעין חולין קאמר שמתוך שאין כונתן רכויה
אף קרבנותיהם אינם רכויים אבל בהך גברא שגא מן הדרום
ליכא למיקט להכי שכיון שהיתה כונתו כל כך רכויה בתמלה אכן
סהדי שלא מתחרט:

לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהן [כלומר שהן
מתיראים שלא יעשו שום חטא ורוליין להביא קרבן להתכפר
עליהם לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהן]: מה היו עושין
כדי שיתחייבו קרבן שאין מביאין קרבן חטאת אלא על חטא ממש.
עכין אחר לפי שאין הקב"ה מביא קרבן על ידיהן שאין באין לידי
שום תקלה ושום חטא שיתחייבו קרבן חטאת: אלא הרוצה
להתנדב מתנדב ומביא שלמים וכו' אבל חטאת לא אתי

וד' מיני לחמה מתנרב ומכיא אבל בנוירות לא
מאשר חטא על הנפש: *וכפר עליו

עס תניא רבי אלעזר הקפר ברבי אומר וכפר עליו
מאשר חטא על הנפש וכי באיזה נפש
חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברי
ק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא
חוטא המצער עצמו מכל דבר עאכ"ו מכאן כל
היושב בתענית נקרא חוטא והדין קרא בנויר טמא
כתיב משום דשנה בחטא הוא:

ואלו מותרין

פרק שני

ד תניא לעולם אל תהי רגיל בנדרים שסופך למעול
ב בשבועות ואל תהי רגיל אצל עם הארץ

בכדנה ובכוירות כמי לא היו מתנדבין שלא יקראו קוטאים ומתכו
דקתני כדר בכזיר דמאמע דכשרי' נודרים בכזירות לאו ר"ש היא:
והדין קרא בנויר טמא כתיב על עס שטמא את עלמו צמת
קאמר קרא אשר קטא על הכפס: משום דשנה בחטא
הוא דעל עס דשנה עלמו נקטא שלייער עלמו ועוד שטימא
כזירותיו להכי כתיב ביה אשר קטא על הכפס וה"ה כמי לשאר
כזירי דאיקרו קוטאי' וגלי רמכ' בהאי וה"ה לכולהו ולהכי גילה
בהאי משום דזה שנה נקטא ב' פעמי' דתולין הקלקלה במקולקל:
אל תהי רגיל בנדרים שסופך למעול בשבועות דקמירי טפי

שסופו להאכילך טבלים ואל תהי רגיל אצל כהן
 עם הארץ שסופו להאכילך תרומה [טמאה]. אל
 תרכה שיחה עם האשה שסופך לבא לידי ניאוף
 ר' אחי בר יאשיה אומר כל הצופה בנשים סוף
 בא לידי עבירה כל המסתכל בעקבה של אשה
 הויין ליה בנים שאינם מהוגנים אמר רב יוסף
 ובאשתו נדה. א"ר שמעון בן לקיש עקבה דקתני
 מקום ההורף שהוא מכוון כנגד העקב ותניא *ובעבור
 תהיה יראתו על פניכם זה בושא *לבלתי תחטאו
 מלמד שהבושה מביאה לידי יראת הטא מכאן
 אמרו *סימן יפה לאדם שיהא ביישן אחרי אוכרי
 כל המתבייש לא במהרה הוא חוטא וכל שאין
 לו בשת פנים כידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני:

שמות כ
 סס
 אף של
 הכרכוב
 חצילס
 חתוך
 שהוא
 ביישן
 סי' שהוא
 ידא חטא

ארבעה נדרים
פרק שלישי

בר ברתיה דר' ינאי סבא אתא לקמיה דר' ינאי
 וכתין צו כי לא ינקה: להאכילך תרומה טמאה להזהיר
 חסי' כהן שלא יהא רגיל אצל כהן עם הארץ: ובאשתו נדה
 חסילו אשתו נדה שיש לו נה שעת היתר: מלמד שהבושה
 מביאה לידי יראת חטא דעל פניכם משמע נשת פנים וכתין
 בתריה לבלתי תחטאו: לא עמדו אבותיו על הר סיני שהרי
 כתן טעם למעמד הר סיני לנעבור תהיה יראתו על פניכם
 וכתין את אשר ישנו פה עמכו עומד היום ואת אשר אינכם פה
 עמכו ומי שאין לו נשת פנים אינו מזרעם:

כב

סבא א"ל אילו הוה ידעתי דפתחין פנקסך
וממשמשין בעובדך מי נדרת א"ל לא ושרייה א"ר
אבא מאי קראה *ואחר נדרים לבקר:

משלי כ

ה *יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא
כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב אלא שלשון

ס

חכמים מרפא. תניא ר' נתן אומר הנודר כאילו
בנה במה והמקיימו כאלו הקריב עליה קרבן:

משלי יב

גס נפ"ו

ופ"ק

גיטין פ"ד

אמר שמואל כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא

יבמות

פ' נ"ט

מאי קראה שמפני נדרים קוראים במעשיו של אדם: ואחר
נדרים לבקר שאם נודר מנקרין מעשיו:

ו

כל הבוטה כלהנודר כמו מצטא שפתיים: ולשון חכמים מרפא
שמתיקין לו: הנודר כאלו בנה במה בשעת איסור הנמות

ס

וכראה נעיקי דלהכי מדמה ליה לנזכה במה משום דסליק אדעתיה
דנודר דמלוה קא עביד דרממא אסריה במילי דאיסורא ואיהו

כמי אסר אנפשי וקאמר דטעה דאדרבה לנזכה במה דמי דכהי
דרממא אזהרי לאקרובי קרבנות בפנים הא אזהריה דלא לוסיק

עלה לנזכות במה ולהקריב נזון ה"כ כהי דרממא אסר עליה
דנרים האסורי כי מוסיק איהו (במה) [אמאי] דאסר רממא

פשע כעכין שאמרו בירושלמי נפ' פותקין לא דיך במה שאסרה
חורה אלא שאתה אוסר עליך דנרים אסרים ושייך ביה כמי האי

לישכא משום דנודר מתפס בקרבן וכיון שאין קרבנו רלוי כמלא
בזוכה במה ומקריב נזון: והמקיימו כלוי שאינו כשאל עליו:
כאילו הקריב (במה) [על אותו במה קרבן] וקייב משום
שקוטי קון:

רשע
לנודר
כתיב
א"ר
*והם
והש
פעל
אלא
שם
שמכ
אלו
אתלו
לחבר
יליף
א
כל
א
מנ
כליו
בו
קש
מתוך
כעם
מאריך
אחלון

ארכעה נדרים פרק שלישי נדרים פא

רשע א"ר (אבא) [אבהו] מאי קרא *וכי תחדל דנני כנ
 לנדור לא יהיה בך חטא וליף חדלה חדלה
 כתיב הכא תחדל וכתי' התם *שם רשעי' חדלו רוגז: איוב ג
 א"ר שמואל בר נחמני א"ר (יוחנן) [יונתן] כל ז'
 אדם שכועס כל מיני גיהנם שולטין בו שנא' שס
 *והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך (כי הילדו: קהלת יז
 והשחרות הבל). ואין רעה אלא גיהנם *שנא' כל חסלי טו
 פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה. ולא עוד
 אלא שתחתונות שולטות בו שנא' *ונתן ה' לך
 שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש איזהו דבר
 שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי אומ'
 אלו תחתונות עולא במסקיה לארעא דישראל
 אתלוון בהדירה תרין בני חוזאי קם חד שחטיה
 לחבריה א"ל לעולא לאו יאי עבדי אמר ליה אין
 יליף חדלה חדלה דה"ק וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא
 חס לא תחדל יהיה בך חטא:

כל אדם שכועס כל מיני גיהנם שולטין בו לפי שהכעס
 מניאו לכפור בעיקר כדאמרינן בפר' ר' אלעזר דאורג האשצר
 כליו במקומו יהא בעיניך כעובד ע"ז: [כל מיני גיהנם שולטין
 בו קשה לגופו כאילו היה כדון בכל מיני פורעניות בגיהנם א"כ
 מתוך כעסו בא לידי עבירה ומשליט עליו גיהנם:] לב רגז היינו
 כעס בשביל לב רגז יהיה כליון עינים: שמכלה העינים שהיא
 מאריך בקליו ומלפה תמיד להתרפאות: במסקיה כשעלה לא"י:
 אתלוון עשו לו לוי': בני חוזאי יהודים היו: א"ל אין ונתירא

ופרע ליה בית השחיט כי אתא לקמי' דר' יוחנן א"ל
דילמא ת"ו אחזקית ידי עוברי עבירה א"ל נפשך
הצלת קא תמה ר' יוחנן ונתן ה' לך שם לב רגו
בכבל כתיב א"ל עולא הדיא שעתא *לא הוה עבר
לן ירדנא:

שס
ע"ג

ח **אמר** (רכא) [רכה] בר רב הונא כל אדם שכועס
אפי' שכינה אינה חשוכה כנגדו שני *רשע
כגובה אפו כל ידרוש אין אלהים כל מוימותיו.
רב ירמיה מדפתי אמר (אף) משכת תלמודו מוסיף
טפשו' שנא' *כי כעס בחיק כסילים ינוח וכתיב
*וכסיל יפרוש אולת. רב נחמן [בר יצחק] אמר
שעונותיו מרובין מזכיותיו שנא' * (איש אף
יגרה מדון) ובעל חמה רב פשע:

שס
תלים י
קסלת ו
חשלי יג
שס כט

לומר שלא עשה יפה שםא יהרגו: ופרע ליה בית השחיטה
שימות מהרה: כי אתא עולא לקמיה דר' יוחנן: אמר דלמא
אחזקית ידי עוברי עבירה שאמרתי לו זיל ופרע בית השחיטה:
נפשך הצלת שאלמלא כך היה הרגך: קא תמה ר' יוחנן ונתן
לך שם לב רגו בכבל כתיב והאיך גבר כעסו של אותו בן
מקווא כ"כ להרוג את קצירו הואיל דהוה זא"י: הדיא שעתא
לא הוה עבר לן ירדנא ולא הויכא בתקום א"י ועבר הירדן לא
כתקדש להבאת עומר ולמקלת קדושות:

כגובה אפו בתגורת כעסו: אין אלהים כל מוימותיו ששכינה
אינה קאונה כנגדו: שנא' כי כעס בחיק כסילים
ינוח אלמא דכועס הוי כסיל וכתיב וכסיל יפרוש אולת אלמא
מוסיף טפשות:

א
א"ר
תורה
שנא
הה
א"ל
ואיי
ואת
נסב
בידי
ואיש
איש
ללא
לא
מציו
לא
ואלמ
א"י
זנט
ספר
קכמו

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פב

א"ר (אחא) [אדא] בר חנינא אלמלא (לא) חטאו ט
 ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי טס
 תורה וספר יהושע בלבד מפני שערכה של א"י הוא
 שנא' *כי ברב חכמה רב כעס (ויזסיף דעת יזסיף קסלמ ט
 מכאוב):

ההוא גברא דהוה מסיק בחבריה זווי אתא לקמיה כה
 דרבא א"ל ללוה זיל פרע לי א"ל פרעתיד
 א"ל רבא א"כ זיל אישחבע ליה דפרעתיה אול
 ואייתי קניא ויהב זווי בנויה [והוה] מיסתמיך ואזיל
 ואתי עליה לב"ד א"ל למלוה נקוט האי קניא בידך
 נסב ס"ת ואישחבע דפרעיה כל מה דהוה ליה
 בידיה התוא מלוה רגז ותבריה להתוא קניא
 ואישחפוך הנהו זווי בארעא ואישחכח דקושטא
 אישחבע וכו' קודם מאמר זה מוכיח הגמ' מכמה ראוי'
 ללא ענין איכא דמשתבע אדעתא דכפשיה וע"ז מקשה ואכתי
 לא עביד דמשחבע אדעתא דנפשיה והתניא וכן
 מצינו במשה רבינו כשהשביע את ישראל בערבו
 לא ניתן להם אלא ה' חומשי תורה וספר יהושע שעקרן של
 שאר כנאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות שגזס
 ואלמלא (לא) חטאו לא הולכו לתוכחות: מפני שערכה של
 א"י הוא שנספר יהושע מפורש עיירות שבא"י וערך חלק של כל
 שנט ושנט והכקלות אשר נקלו ולפיכך אפילו לא חטאו היו לריכין
 ספר יהושע: שנאמ' כי ברב חכמה רב כעס ברוב דבכי
 חקמות הכנאים יש סימן לרוב כעס שהכעיסו ישראל להקב"ה:

מואב אמר להם הווי יודעים שלא על דעתכם אני
 משביע אתכם אלא על דעתי וע"ד המקום שנא'
 דברי' כט *ולא אתכם לבדכם וגו' מאי א"ל משה רבינו
 לישראל לאו הכי קאמר להו דלמא עבדתון מיילי
 ואמרתון על דעתנו משום הכי אמר להו על דעתי
 לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאסיקו שמא לע"ז אלוה
 מכלל דעביד אינש דמשתבע אדעתא דנפשיה לא
 ע"ז איקרי אלוה דכתיב *וככל אלהי מצרים אעשה
 שפטים וגו' ולשבע יתהון דמקיימיתון מצות משמע
 מצות מלך ולשבע יתהון דמקיימיתון כל מצות
 משמע מצות ציצית דאמ' מר שקולה מצות ציצית
 בנגד כל מצות שבתורה ולשבע יתהון דמקיימיתון
 תורה משמע תורה אחת ולשבע יתהון דמקיימיתון
 תורות משמע תורת מנחת תורת השאר
 תורת אשם ולשבע יתהון דמקיימיתון תורות
 שנאמר ולא אתכם לבדכם הכי פירוטא איני משביע
 אתכם על דעתכם לבדכם: לאפוקי מאי קאמר להו
 הכי: לאו לאפוקי דאי אסיקו לה שמא לעבודה זרה
 אלוה ופלגי לה ובעו למיסטר כפשייהו דאמרי דפלגין
 לאלוה: לא לאו לאפוקי משום האי קאמר הכי דאיכהו לא
 מכו לאפוקי לע"ז שמא דאלוה ולמיסטר כפשייהו דהא ע"ז
 איקרי אלוה מעלמה: א"כ אמאי משבע יתהון הכי ע"ד המקום
 ועל דעתי לשבע יתהון דמקיימיתו תורה הוה משמע תורה
 אחת שנכתב לבד: משמע מצות מלך שנפרשת שום משי' עליך

דברי' כט

שמות יב

ארבעה נדרים פירוש שליש נדרים פג

ומצות תורות משמע תורת המנחה ומצות משמע
מצות מלך ולשבע יתהון דמקיימיתון תורה כולה
משמע ע"ו דתניא חמורה ע"ו שכל הכופר בכה
כאלו מודה בתורה כולה ולשבע יתהון דמקיימיתון
ע"ו ותורה כולה אי נמי תרי"ג מצות אלא משה
דבינו מילתא דלא טריחא נקט:

ההוא חויא דהוה בשני שבוע מלכא רמו עליה ^ס
תליסר אורווחא דתיכנא ובלע יתהון:

שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומוחה לא
באה"ע: גמ' והאיכא ישמעאל *כי ביצחק נבא' כל
יקרא לך זרע כתיב זהאיכא עשו ביצחק ולא
כל יצחק:

משנה [קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי
ישראל ואסור במולי אה"ע וכו' שאין ^ס
הערלה קרוי' אלא לשמם שנא' *כי כל הגוים
ערלים וגו' ואומ' *והי' הפלשתו העהל הזה ואומ'
חלך וגו' ש"ס ס"ס מלות: ולשבע להו הכי דמקיימיתו עבוד'
ורה ותורה כולה אי נמי דמקיימיתו תרי"ג מצות ולא
מלו למיטען מידי: אלא משה רבנו ע"ה מילתא דלא
טריחא נקט בשאמר ע"ד המקום ועל דעמי ^ס בכלל הכל:
אוחותא אלטבלאות מללות תבן: מילתא דהוה תורה
הא איכא ישמעאל וזרע אברהם הוא זהו זמן האומות יקרא
לך זרע בלותו זרע קא נדר: אלא כל יצחק ועמו איכו
נקרא זרע יצחק להכי מותר בכל האומות:

ט"ז א* פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוונה בנות
 הערלים] ר' אלעזר בן עזריה אומר מאוסה היא
 הערלה שנתגנו בה הרשעים שנא' *כי כל הגוי
 ערלים וכל בית ישראל ערלי לב ר' ישמעאל
 אומר גדולה היא מילה שי"ג בריתות נכרתו עליה.
 ר' יוסי (הגלילי) אומר גדולה היא מילה שהיא
 דוחה את השבת החמורה רבי יהושע בן קרחה
 אומר גדולה היא מילה שלא נתלה למשה הצדיק
 עליה אפילו מלא שעה ר' נחמיה אומר גדולה
 היא מילה שהיא דוחה את הנגעים. רבי (מאיר)
 אומר גדולה היא מילה שכל המצות שעשה אברהם
 נדא' י"א אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנאמ' *התהלך
 לפני והיה תמים דבר אחר גדולה היא מילה
 שאלמלא היא לא ברא הקב"ה את עולמו שנא'
 ירמיה נג' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ
 לא שמתי [גמ'] (רבי אומר) [*ד"א] גדולה
 נבא' לקמ' מילה שהיא שקולה כנגד כל המצות שבתורה
 דף ל"ב
 ונכילו שי"ג בריתות זכו' י"ג בריתות נכתבו בפרשת מילה: שהיא
 דוחה את השבת החמורה דכתיב וזיוס השמיני ימול
 כיום ואפילו בשבת: מלא שעה אלא מיד שכתרשל בקש מלאך
 להרגו: דוחה את הנגעים דכתיב ימול בשר ערלתו ואפילו יש
 שם צהרת לצנח יקוץ: לא נקרא שלם עד שמל דכשזוהו על
 המילה א"ל הקב"ה התהלך לפני והיה תמים:

שני
 תנ
 לו
 במ
 ח"ו
 אכ
 בה
 אמ
 מ*
 במ
 בק
 שני
 אל
 אמ
 ולא
 המ
 ג' י
 תח
 כת
 לו

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פר

שנאמר *הנה דם הברית אשר כרתוהו עמכם שנות כד
על כל הדברים:

תניא ר' יהושע בן קרחה אומר גדולה מולדה יא
שכל זכויות שעשה משה רבינו לא עמדו ש

לו בשעה שנתרשל מן המילה שנא *ויהי בדרך שנות ד
במלון ויפגשהו ה' ויבקש המיתו. אמר רבי (יוסי)

ח"ו שמשה נתרשל מן המילה אלא כך אמ' משה
אמול ואצא סכנה היא דכתיב *ויהי ביום השלישי כל' לד

בהיותם כואבים. אמול ואשהה ג' ימים הקב"ה
אמר לי *לך שוב מצרים אלא מפני מה נענש שנות ד

*מפני שנתעסק במלון תחלה שנא ויהי בדרך לב
במלון ר"ש בן גמליאל אומר לא למשה רבינו

בקש שטן להרוג אלא לאותו חנוק שנא *כי חתן
שנות ד

שנאמר הנה דם הברית ואע"ג דהאי דם לאו דם מילה הוא
אלא קרבן מ"מ כיון דבתורה כולה כתיב ברית ובמילה כתי

כתיב ברית מלכותה שקולה כנגד כל המלות:
אמול ואצא סכנה אם אלך בדרך תוך ג' ימים דכל ג' ימים

כאיז ליה: דכתיב ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים
ולאו למימר דביום הג' כאיז ליה טפי מיומא קמא אלא לכך

המתיכו שמעון ולוי עד יום הג' כדי שיהו קלושים ביותר שכלאנו
ג' ימים והכי מוכח בפ' ר' אליעזר דמילה: שנתעסק במלון

תחלה שנא ויהי בדרך במלון דמשמע שמיד שנא מן הדרך
נתעסק במלון והיה לו למול מתחלה וכ"ת היאך ימול כיון שהיה

לו עדין ללאת בדרך י"ל דאותו מלון סמוך למלויים היה ובאורקא
האי דם הנה דם הברית ואע"ג דהאי דם לאו דם מילה הוא

במס אתה לי צא וראה מי קרוי חתן משה או
אותו חנוק הוי אומר זה חנוק. דרש ר' יהודה
בר (זכנא) [ביונא] בשעה שנתרשל משה רבינו
מן המילה באו אף וחמה ובלעוהו ולא שיירו ממנו
אלא רגליו מיד ותקח צפורה צור ותכרת את ערלת
בנה ותגע לרגליו וגומ' וירף ממנו באותה שעה
תלים לו בקש משה להרגם שנא' *הרף מאף ועזוב חמה
ישע' כו וי"א לחמה הרג שנא' *חמה אין לו והבתיב *כי
דברים ט יגורתיו מפני האף והחמה תרי חמה הו ואבע"א

גונרא דחמה: ב"ש ד"א ד"א

יב תניא רבי אומר גדולה מילה שאין לך (צדיק
גמור בעולם) [מי שנתעסק במצות] כאברהם
אבינו ולא נקרא תמים אלא על שם המילה שני
*התהלך לפני והיה תמים וכתיב ואתנה בריתי
ביני וביניך ד"א גדולה מילה שישקולה כנגד כל
שמות לד המצות שבחורה שנא' *כי על פי הרבר' האלה

כרתי אתך ברית ואת ישראל ד"א גדולה מילה

פורמא ליכא סכנתא: הוי אומר זה התינוק שכעסה קתן ע"י
ברית שמקתנין אותו במילה ראשונה: ולא שיירו ממנו אלא
הגליו מקום המילה כדכתיב ולא עשה רגליו [שמאל ב' יט]:
להרגם לאותם שני מלאכים: שנא' הרף מאף ועזוב חמה
כלו' הקב"ה אמר לו שיעזבם אלמלא רופה היה להרגם: שנא'
חמה אין לי אלמלא כהרג: גונרא דחמה קיל [של] קמה אצל

איהו גופיה כהרג: איהו גופיה כהרג: איהו גופיה כהרג:

כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית כלו' ברית מילה

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פה

שאלמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ *שנא' ירמיה לב
אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא
שמתו ופליגא דרבי אלעזר דא"ר אלעזר גדולה
תורה שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ
שנאמ' אם לא בריתי יומם ולילה וגו' אמר רב
יהודה אמר רב בשעה שאמר הקב"ה לאברהם
אבינו התהלך לפני והיה תמים אחזה רעה את
עצמותיו אמר שמא דבר מגונה יש בי כיון שאמ'
לידה ואתנה בריתי כיני וכיניק מיד נתקררה דעתו
*ויוצא אותו החוצה אמר לפניו רבש"ע הסתכלתי
במזל שלי *ואין לי בן אחר אלא ישמעאל אל
הקב"ה אברהם צא מאצטגנינו' שלך אין מזל לישראל:
א"ר יצחק כל המתמים את עצמו הקב"ה מתמם
עמו שנא' *עם חסיד תתחסד וגו' ר' אושעיא
אומר כל המתמים את עצמו שעה עומדת לו
(עולה לגולה) שנא' *התהלך לפני והיה תמים וכתיב
*והיית לאב המון גוים:
*א"ר לוי כל המנחש לו נחש שנא' *כי לא נחש
שקולה ככל הדברים דהיינו כל המלות: ופליגא דר' אלעזר
דבני מוקי ליה להאי קרא' במילה וסוף מוקי האי קרא' בתורה:
שמא נמצא בי דבר מגונה עד עכשיו שלא אמר לי והיה תמים אמר רבי
עד עכשיו: צא מאצטגנינות שלך ומשפט חכמת מולות שלך כוונ' כג
וכיינו דכתיב ויולא אותו הקולה: ע'
כל המנחש לו נחש שהקסמים והקסזים רודפים אחריו שזוק

ירמיה לב
שנאמ'
אמר רב
יהודה אמר רב
אבינו
עצמותיו
אמר
לידה
*ויוצא
במזל שלי
אל
הקב"ה
א"ר יצחק
עמו שנא'
אומר
(עולה לגולה)
וכתיב
*והיית
*א"ר לוי
שקולה
דבני מוקי
שמא נמצא
עד עכשיו
וכתיב
וכיינו
כל המנחש

כג
כד
כז
כח
כט
ל

ביעקב והיא בלמ"ד אל"ף כתיב אלא משום
 מדה כנגד מדה. חני אהבה בריה דר' זיורא כל
 אדם שאינו מנחש מכניסים אותו למחיצה שאפי'
 כנ מלאכי השרת אינם יכולין ליכנס לה שנא' * [כי
 לא נחש ביעקב וגו'] (בעת יאמר ליעקב ולישראל
 מה פעל אל):

טו א"ר אבהו א"ר אלעזר מפני מה נענש אברהם
 שס אבינו ונשתעבדו בניו [למצרים] מאתים ועשר
 נרא' יד שנים מפני שעשה אנגריא בת"ח שנא' * וירק את
 חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדוף

נכל דבר וכדאמרינן בפרק ע"פ מאן דקפיד קפדין בהדיה
 שא' כי לא נחש וכו': בלמ"ד אל"ף דמשמע דאין רודפין
 אחריו: מדה כנגד מדה מאן דקפיד קפדין בהדיה דנמדה שאדם
 מודד בה מודדין לו ולא כפיק מקרא: בעת יאמר ליעקב
 ולישראל מה פעל אל שמלאכי השרת ישאלו לישראל מה פעל
 אל לפי שמתוך שאינם חקשים מכניסים אותם למחילה שאין
 מלאכי השרת יכולים ליכנס לה וכראה בעיני דהיינו כמי מדה
 כנגד מדה שמתוך שאינו הולך לקראת כקשים לידע העמידות
 אלא צוטק בהקב"ה משום הכי מגלה לו הקב"ה רזי עולם שאינם
 גלויים למלאכי השרת:

מפני מה נענש אברהם אע"פ שעביר' העונש מסורשת על
 אומריו כמה אדע מ"ו עבירה זו הענישתו להיות כופל
 נצמה אדע: שעשה אנגריא בת"ח שהולכים למקמה כדכתיב
 וירק את חניכיו ילידי ביתו דהיינו בני אדם שקנכן למורה:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פו

עד הן (ר') שמואל (בר נחמני) אמר מפני שהפריז
 על מדותיו של הקב"ה שנא' *במה אדע כי אירשנה. נדל' טו
 ר' יוחנן אמר מפני שהפריש את בני אדם מלבא
 תחת כנפי השכינה שנא' *תן לי הנפש והרכוש
 קח לך. *וירק את חניכיו רב ושמואל *חד אמר
 שהריקן בתורה וחד אמר שהריקן בזהב. שמנה גי' גמול
 עשר ושלוש מאות א"ר אמי בר אבא ואליעזר רב אחר
 כנגד כלן וא"ר זה הוא אליעזר אליעזר בחושבנא סהריקן
 הכי הוי. וא"ר אמי בר אבא בן ג' שנים הכיר כמודע
 אברהם את בוראו שנא' *עקב אשר שמע אברהם אחר וכו'
 בקולו (שנותיו על אברהם חוץ משלשה עק"ב
 ב) חושבני מארה ושבעים וחרתין. וא"ר אמי בר
 אבא *השטן בחושבנא תלת מאה ושתין וארבע סס ע"ג
 הוה. וא"ר אמי בר אבא כתיב *אברם וכתוב פסוק הוא
 שהפריז על מדותיו שהרבה והגדיל להרהר על מדותיו של דברי
 הקב"ה שאמר כמה אדע. הפריז ויתר והפקיר: שנא' תן לי החגיה
 הנפש ואברהם חניכו נתן לו ואלו עכבן לעלמו היה מכניסן
 תחת כנפי השכינה: שהריקן בתורה זרזן בתורה ובשצילה כלקו
 המלצמה ל"א הריקן מן התורה מלשון והבור רק שעשה זהם
 חגריא: הריקן בזהב כדכתיב בירקק קרוץ דהיינו זהב כלו
 שמתן להם זהב הרבה כדי שילכו: שנא' עקב אשר שמע כמנין
 עק"ב שמע ואברה' קיה קע"ה כמלא שכן ג' הכיר את בוראו:
 השטן בחושבנא תלת מאה ושתין וארבע הוו וימות הקמה
 סס"ה רמז שכל השנה יש לו ראית לקטרג קוץ מיום אחד דהיינו
 : יח ע"ג סג חנה קחזי יאאמז

הוא אברהם בתחילה המליכו הקב"ה לאברהם
 על מאתים וארבעים ושלשה איברים ולכסוף על
 רמ"ח ואלו הן שתי עיני ושתי אזנים וראש הגויה:
 טז א"ר אמי בר אבא מ"ר *עיר קטנה ואנשים בה
 מעט ובא אליה מלך גדול וסבם אותה טובנה
 עליה מצודים גדולים עיר קטנה זה הגוף ואנשי
 בה מעט אלו האברים ובא אליה מלך גדול וסבב
 אותה זה יצה"ר וכנה עליה מצודים גדולים אלו
 עונות ומצא בה איש מסכן חכם זה יצ"ט ומלט
 הוא את העיר בחכמתו זה תשובה ומעשי טובי
 ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא רבשעת
 ויצה"ר לית דמדבר ליה ליצה"ט *החכמה תעוז
 לחכם זו תשובה ומעשי טובים מעשרה שליטי
 אשר היו בעיר אלו ב' ידים וב' רגלי וב' עיני
 וב' אזנים וראש הגויה ופה:

יז א"ר זכריה משום ר' ישמעאל בקש הקב"ה להוציא
 כהונה משם שנא' *ומלכי צדק מלך שלם
 יום הכפורים: המליכו שליטו: שתי עינים ושתי אזנים
 שנתלה המליכו הקב"ה על אנריו שהם צדקותו לזכר מעבירה
 אבל עיניו ואזניו של אדם אינם צדקותו שהרי על כרפו יראה
 בעיניו ובאזניו ישמעולצסוף כשכימול המליכו הקב"ה אסילו על לו
 שלא יסתכל ולא ישמע כי אם דבר מלוי: וראש הגויה שכימול:
 מעשרה שליטים שולטים באלם ארוב מעשה האדם כעשים
 על ידיהם:
 ומלכי צדק הוא שם בן נח:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פז

וגומ' והוא כהן לאל עליון כיון שהקדים ברכה
אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם שנא'
*ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון גו' וברוך נלא' יד
אל עליון וגו' א"ל אברהם וכי מקדימין ברכה
עבד לברכת רבו (לפיכך הוציאה מאברהם) [מיד
נתנה לאברהם] שנא' *לדוד מזמור נאם ה' לאדני מליסי קי
וגו' וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן
לעולם על דברתי מלכי צדק על דבורו של מלכי
צדק והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון הוא כהן
ואין זרעו כהן:

אין בין המודר

פרק רביעי

איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחו לה

לפיכך הוציאו מאברה' ואע"פ שאברהם מזרעו של אס לא זכה
בכהונ' מקמת אס אלא מקמת עלמו והיינו דאמר' והוא כהן
ואין זרעו כהן כלו' שלא זכ' זרעו בכהונ' מקמתו משום הכי נטלה
מכל שאר זרעו של אס וכתנה לאברה': נאם ה' לאדני דוד הוא
דקאמ' דנאם ה' היה לאדני דהיינו אברהם שנ לימיני שהצטיקו
במלכות ד' מלכיס שיצג לימין ה' כלומר שיהי' בעזרו לשית
אויביו הדוס רגליו וכתיב בההוא מזמור אתה כהן לעולם
ואברהם נקרא אדון כדאיתא בברכות למען אדני למען אברהם
שקראך אדון: על דבורו של מלכי צדק נטלה מזמו הכהונה:
הני כהני שמקריבין קרבנות: שלוחי דידן דפעלי קרבנות:

דשמיא למנ"מ למודר הנאה אי אמרת שלוחי דידן
הוו הא מהנו ליה ואכור ואי אמרת שלוחי דשמיא
שרי מאי ת"ש דתנן וכו' :

לו פיסקא *מלמדו מדרש הלכות ואגדות ולא ילמדנו
מקרא . מקרא מ"ט לא ילמדנו משום

מ"המודר דקמהני ליה מדרש נמי קא מהני ליה אמ' שמואל
במקום שנוטלין שכר על המקרא ואין נוטלין שכר
על המדרש מאי פסקא *הא קמ"ל דאפי' במקום
שנוטלין שכר על המקרא שרי למשקל על המדרש
לא שרי למשקל מ"ש מדרש דלא דכתי' *ואותי צוה
ה' בעת ההיא (לאמ' לכם) [ללמד אתכם] וכתי' *ראה
למדתי אתכם חוקי' ומשפטי' כאשר צוני ה' מה אני
בחנם אף אתם נמי בחנם מקרא נמי בחנם רב אמ'

הא קמהני לי' שליק לכפר כפרתו ואיהו הדירו שלא יהנה ממנו
שנוטלין שכר על למוד המקרא ולהכי לא ילמדנו מקרא
בזכר לזה דקמהני ליה השכר שהיה לו ליתן אבל
מלמדו הלכות בזכר דלא קמהני ליה כלל : מאי פסקא
דזמכהגא תליא מילתא ולאו איסור' איכא אפי' למשקל שכר על
המקרא תריץ לא וודאי לאו שפיר ענד דשקל כלל : והא קמ"ל
מתני' : דאפי' במקום שנוטלים שכר וכו' ולהכי לא ילמדנו
מקרא דהואיל ושרי למשקל שכר אס' מלמדו בזכר מהני ליה מן
השכר שהיה לו ליתן : רב אמר מ"ט התירו למשקל שכר מן
המקרא מפני שאין נוטלים שכר אלא על שכר שימור שמעתי
התיכונות שאין מביעין אותן ללא ולעסוק בדברי' בטלים ולא

שכ
א
וש
זה
הפ
לר
סו
שכ
גדו
למ
דק
שי
פי
שכ
מ
שו
ככ
א
ש
ה
ט

ע"ג
פ"המודר
בנאה
מחכרו
לז
דברי' ד
סס
דז
ע"ג

אין בין המודר פרק רביעי נדרים פת

שכר שימור ור' יוחנן אמר שכר פיסוק טעמים:
[אמר רב איקא בר אבין א"ר חננאל] אמר רב יח
מ"ד *ויקראו בספר תורת האלהים מפורש שס"ע"ב
ושום שכל ויבינו במקרא בספר תורת האלהים ^{כתמי' ח}
זה מקרא. מפורש זה תרגום. ושום שכר אלו ^{מגיל' ס"א}
הפסוקים. ויבינו במקרא אלו פסקי טעמים ואמרי
לה אלו המסורות. א"ר יצחק מקרא סופרי' ועטור
סופרים וקריין ולא כתבין וכתבין ולא קריין
שכר לימוד המקרא וקטנים דלריכין שימור למדים מקרא ולא
גדולים ולהכי לא ילמדנו מקרא לקטנים נכנס דהואיל וארי
למישקל שכר קמהכי השכר שהיה לו ליתן אבל מלמדו מדרש
דקטנים אין לומדין מדרש אלא לגדולים וגדולים לית להו שכר
שימור ולא קמהכי להו כלל ולהכי ארי: ור' יוחנן אמר שכר
פיסוק טעמים שקיל מנייהו שמלמדו נקודות וטעמים וההוא
שכר ארי למישקל ופיסוק טעמים אינו אלא במקרא ולהכי
לא ילמדנו מקרא משום דקא מהכי לי' שמכי' לו את השכר:
מפורש זה תרגום דמפרש ליה למקרא: ושום שכל אלו
הפסוקים נקודות המפסיקות בין פסוק לפסוק וקרי ליה
זום שכל שעל ידיה' אדם מבין המקרא' כפי תכונת הטעמי' כדאמרי'
בס"ק דתניג' כ"מ לפסוקי טעמי': המסורת מה שנסמך במסורה:
א"ר יצחק מקרא סופרים הקריאה שמסרו לנו הראשונים'
שנקראו סופרים: ועטור סופרים תיבות יתירות שנכתבו ליפות
הלשון ונקרא עטור לפי שהן מעטרות את הלשון: קריין ולא
כתבין תיבות הנקראות ואינם נכתבות: בתיבין ולא קריין

כתיבין תיבות הנקראות ואינם נכתבות: בתיבין ולא קריין

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

הלכה למשה מסיני . מקרא סופרי' ארץ ארץ שמים

מצרי' עטור סופרי' *אחר תעבורו *אחר (תלכו) [תלך]

*אחר תאסף *קדמו שרי' אחר נוגני' *צדקתך כהררי

אל משפטיך תהום רבה . קריין ולא כתיבין *פרת

שככתבות ואינס נקראות : הלכה למשה מסיני כך קבל

משה מסיני ומסין לישראל : מקרא סופרים ארץ ארץ

כשיש בו שתכמתא נקרא נקמץ : שמים מצרים אע"פ שאין

בהם אל"ף נקראים כאילו היתה בהם : עטור סופרים

אחר תעבורו אחר תלכו אחר תאסף קדמו שרים אחר

נוגנים כל הכי אחר מיותרין הם ואינס אלא לתפארת הלשון

דהוה ליה למכתב סעדו לזכרם ותעברו תסגר שבעת ימים ותאסף

קדמו שרים ונוגנים אלא שכתבו לתפארת הלשון : צדקתך

כהררי אל הוה ליה למכתב לדקתך הררי אל כדכתיב משפטיך

תהום רבה לומר שההרים הרמים כלומר המלאכים כריבין

ללדקת ה' אלא שכתב כהררי אל לתפארת הלשון . ונדגרי מורי

ראיתי דעטור סופרים היינו שכותבין טעם מפסיק באחר כי

היכי דלישתמע אחר כך (תלכו) [תלך] אחר כך תעבורו אחר

כך תאסף קדמו שרים ואחר כך נוגנים לדקתך כהררי נפסק

בעם כהררי מעלת אל לומר מעלת אל הסוכה כאילו היתה

בתקלת הפסוק ופירושו אל לדקתך כגלית כהרים שהם גלויים

ואלמלא ההכסף היה במשמע אחר שתלכו אחר שתעבורו אחר

שתאסף קדמו שרים אחר הנוגנים שהנוגנים קדמו להם לדקתך

כהרים של אל וקרי לה עיטור סופרים מאוס דמעטרי

ליה למלתא בעם הקריאה : קריין ולא כתיבין פרת

ראשי יח
שם כד
במדכ'לא
תליס סח
שם לו
ש"כ ח

דב
לו*
א*
ולא
דה
דבס
איש
איש
[הו]
ולא
פליי
ויאמ
ולא
ליה
ותא
הגור
דבה
דחש
כי א
דים
כאו
כמל
את
יחזק
שכי

אין בין המודר פיק רביעי נדרים פט

רבלכתו. * איש דכאשר ישאל * באים דונבנתה ש"כ יי
 * לה דפליטה. * את ההגר הוגד. * אלי דהגורן. ירמיה לא
 * אלי דהשעורים הליון קריין ולא כתיבין. כתיבין
 * ולא קריין. * נא דיסלח * ואת דהמצוה. * ידרוך
 דהדורך * חמש דפאת נגב. * אם דכי גואל הליון
 רבלכתו בשמואל הוא להשיב ידו צהר פרת פרת קרי ולא כתיב: ^{ח"כ}
 איש דכאשר ישאל בשמואל כמי הוא גבי אקיתופל כאשר ישאל ^{לח}
 איש בדבר אלהים איש קרי ולא כתיב: באים דונבנתה בירמיהו ירמיה כא
 [הוא] הכה ימים באים כאם ה' ונבנתה העיר וגו' באים קרי יחזקאל ^{דברים ו}
 ולא כתיב: לה דפליטה בסוף ירמיהו נבואת בכל אל יהי לה רות ג
 פליטה לה קרי ולא כתיב: את דהגר הוגד ברות וישן צועו
 ויאמר לה הגד הוגד לי את אשר עשית את קמותך האי את קרי
 ולא כתיב מיהו בספרים שלנו קרי וכתיב ואף במסרה לא מדכר
 ליה בהכך דקריין ולא כתיבין: אלי דהגורן ברות כמי הוא
 ויאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה והססוק שאקריין וסרד
 הגורן ותעש ככל אשר לותה קמותה וקרי ליה אלי דהגורן אע"ג
 דבהאי קרא ליכא הגורן כיון דסמך ליה בפסוק דלאקריין: אלי
 דהשעורים ברות כמי הוא ויאמר שש השעורים האלה כתיב לי
 כי אמר אלי [אלי] קרי ולא כתיב: כתיבין ולא קריין נא
 דיסלח במלכים בהשתקויותי בית רמון יסלח נא ה' לעבדך כתיב
 נא ולא קרי: ואת דהמצוה נסדר ואתקנן כך מלאתי בתוב ולא
 נמלא בספרים שלנו: ידרוך דהדורך בסוף ירמיהו ידרוך הדורך
 את קשמו ידרוך שני כתיב ולא קרי: חמש דפאת נגב בסוף
 יחזקאל ואלה מדותיה וגו' חמש חמש מאות וארבעה אלפים חמש
 שני כתיב ולא קרי: אם דכי גואל ברות ועתה כי אמנס כי אם

כתיבין ולא קריין אמ' רב אחא בר אדא במערכא פסקו ליה להאי קרא לתלת פסוקי *ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן:

יט א"ר חמא בר חנינא לא העשיר משה אלא מפסולתן של לוחות שנא' *פסל לך פסולתן יהא שלך

סג א"ר יוסי בר חנינא בתחלה לא נתנה תורה אלא למשה ולזרעו שנא' *כתב לך פסל לך מה פסולתן שלך יהא אף כתיבתן שלך יהא ומשה נהג בה

סז טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר *טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל מתיב רב חסדא

דכ"ד *ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חוקים ומשפטים אותי צוה ואני לכם. *ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהי.

סח אותי צוה ואני לכם. *ועתה כתבו לכם את השירה גואל אנכי ה' אס כתיב ולא קרי ובמסרה קשיב כל הכי ועמי עלייהו אקריכי מיהו לא קשיב (את) [זאת] דהמלוה אלא (את) [זאת] דהכפש דכתיב בירמיה ג' דקיהו קי ה' אשר עשה לנו

את הכפש הזאת:

פסל לך שלך יהא ושל סכסירין היו: טוב עין הוא יבורך זה משה דכתיב ביה כי טוב הוא: כי נתן מלחמו לדל אין

לסם אלא תורה דכתיב לכו לקמו בלקמי ואין דל אלא ישראל שכל וידל ישראל עד מאד: מתיב רב חסדא ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חקים ומשפטים אותי צוה ה' אלהי ומפרקינן ואני לכם וקרא ה"ק ואותי צוה ה' ואני כתיב את

סח יס סכסירין יס מרשו חזקת אצלו יסא מא: יסא חזקת אצלו יסא

סח יס סכסירין יס מרשו חזקת אצלו יסא מא: יסא חזקת אצלו יסא

סח יס סכסירין יס מרשו חזקת אצלו יסא מא: יסא חזקת אצלו יסא

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צ

הזאת השירה לחודה * למען תהיה לי השירה דכ"י לא
הזאת לעד בכני ישראל אלא פלפולא בעלמא :
א"ר יוחנן אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על כ
גבור ועשיר וחכם ועניו וכלם ממשה גבור ש
דכתיב * ויפרוש את האהל על המשכן ואמר רב שנת פ"י
משה רבינו פרשו וכתיב * עשר אמות ארך הקרש שנות ח
וגו' אימא דאריך וקטין אלא מן הדין קרא דכתי' שס כו
* ואתפוש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידיו דכ"י ט
ואשברם (לעיניכם) ותניא הלוחות ארכן ששה
ורחבן ששה ועביון (ששה) [שלשה] עשיר דכתי'
* פסל לך פסולתן שלך יהא חכם רב ושמואל שנות לד
דאמרי תרוויהו חמשים שערי בינה נבראו בעולם שנת
וכולם נתנו למשה חוץ מאחד דכתיב * ותחסרהו פר"ע
מעט מאלהים (וכבוד והדר תעטרהו) עניו דכתי' וע"ש
* והאיש משה ענו מאד (מכל האדם אשר על מליס ח
פני האדמה) כמדנ' יב

לני ללמד אתכם קקים ומשפטי' : למען תהיה לי השירה
הזאת לעד ואי שיר' לזדה קאמר מאי סהדותא איכא : פלפולא
בעלמא נתן לו למשה והוא נהג בו טובת עין לישראל :
אין הקב"ה משרה שכינתו בקניעות : עשר אמות ארך
הקרש אלמא עשה גבוה עשר אמות היה וכיון שהיה גדול
כל כך מסתמא גבור היה : אריך וקטין אריך בקומה וקטן
נכח : חוץ מאחד ידעת השם יתעלה על אמתו כדכתיב
ותחסרהו מעט מאלהים :

כא א"ר יוחנן כל הנבואים פלם עשירים היו מנ"ל
 ממושה ומשמואל ומעמוס ומיונה. ממושה
 דכתיב * לא חמור אחד מהם נשאתי אי בלא
 אגרא לאפוקי מאן דשקיל בלא אגרא אלא אפי'
 באגרא ודלמא משום דעני הוה אלא מפסל לך
 פסולתן שלך יהא. משמואל דכתיב * הנני ענו כי
 נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור
 מי לקחתי וגומר אי בחנם לאפוקי מאן דשקיל
 בלא אגרא. אלא דאפילו בשכר ודלמא
 משום דעני הוה אלא מהכא * ותשובתו הרמחה
 כי שם ביתו (ושם שפט את ישראל ויבן שם
 מזבח לה') ואמר רבא כל מקום שהלך שם ביתו
 עמו. אמר רבא גדול האמור בשמואל ממה שנאמו
 במשה דאלו במשה כתיב לא חמור אחד מהם
 נשאתי דאפי' בשכר ואלו גבי שמואל אפי' ברצון
 לאפוקי מאן דשקיל בלא אגרא וכי משתבח היה שלא כטל בלא
 שכר דלא הוה גזלן כולי עלמא כמי לאו גזלן מינהו: אלא
 אפי' באגרא שלא היה נהנה משל אחרים: דלמא האו דלא
 שקיל אפילו באגרא לאו עשו' עושר דלמא עשו' דעני הוה ולא
 הוה ליה משאות ולהכי לא הוה לרד: אלא מהכא שמעינן
 דעשיר הוה מפסל לך: ביתו עמו כלי תשמישו וזה היה מרוב
 עושר: לא חמור אחד מהם נשאתי בעל כרחו אפילו בשכר
 [הא ברצון בעלים היה שוכר ואלא גבי שמואל וכו']: אפי' ברצון
 דזימנין מתרלי משום כסופא ולא כיסא להו:

לא
 ולא
 דכתיב
 אנכי
 שקט
 ושק
 וירד
 ויחנן
 שכר
 וא"
 ככל
 בתו
 המז
 כמו
 ופקו
 אם
 ומו
 הבר
 רבא
 לא
 ובני
 עליו

אין בין המזדר פרקובעו נדרים צא

לא (שכר) [שכרו] דכתיב *ויאמרו לא עשקתנו ^{ס"א יב}
 ולא רצותנו ולא לקחת מיד איש מאומה. עמוס
 דכתיב *ויען עמוס ויאמר אל אמציה לא נביא ^{עמוס ו}
 אנכי ולא בן נביא אנכי כי בוקר אנכי ובולס
 שקמים. ומתרגם רב יוסף ארי מ"ו גיחי אנא
 ושקמין אית לי בשפילחא. יונה דכתיב *ויתן שכרה ^{יונה ח}
 וירד בה לבא עמהם תרשישה מלפני ה' ואמ' ר'
 ווחנן שנתן שכרה של ספינה כולה. וא"ר רומנוס
 שכרה של ספינה היה ארבעת אלפי דינרי זהב:
 וא"ר יוחנן בתחלה היה משה למד תורה ומשכחה כב
 ער שניתנה לו במתנה שנא' *ויתן אל משה ^ס
 בכלותו לדבר אתו בהר סיני שני לחות העדות ^{שמות לא}
 כתובים באצבע אלהים: *א"ר שמעון בן לקיש למ
 המז לבקור חולים מן התורה מנין דכתיב *אם ^{ע"ב}
 כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם ^{נודכ' ט}
 ופקד עליהם לא ה' שלחני מאי משמע אמ' רבא
 אם כמות כל האדם ימותון אלה שהם חולים
 ומוטלים על מטותם ובני אדם מבקרים אותם מה
 הבריות אומרים לא ה' (שלחו) [שלחני]. לזה דרש
 רבא מ"ד *ואם בריאה יברא ה' אם בריאה גיהנם ^ס

[לא עשקתנו ולא רצותנו שלא ה' שוכ' לא נאנס ולא נרצון]:
 ובני אדם מבקרים אותם והיינו דכתיב ופקודת כל האדם יפקד
 עליהם: לא ה' שלחני לזה לפי שהיו עדת קרקע מלעגים
 עליו ואומרים שהיה משה חונן להם מדעתו בלא לוי של מקום:
 סיפגה אקדח סיפגה סיפגה וקח סיפגה סיפגה וקח סיפגה וקח

מוטב תהיה אם לאו יברא ה' איני וההניא שבעה
 דברים נבראו קודם שנברא העולם. ואלו הן תורה
 ותשובה. גן עדן. וגיהנם וכסא הכבוד. ובית המקדש
 ושמי שמו של משיח. תורה דכתיב *ה' קנני ראשית
 תלים נ דרכו קדם מפעליו מאו. תשובה דכתיב *בארם
 הרים ילדו וגו' תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו
 נרא' נ בני אדם. גן עדן דכתיב *ויטע ה' אלהים גן בעדן
 ישעיה ל מקדם. גיהנם דכתיב *כי ערוך מאתמול תפתה.
 תלים נ כסא הכבוד דכתיב *נכון כסאך מאו. בית המקדש
 ירמיה יו דכתיב *כסא כבוד מרום מראשון מקים מקדשנו
 תלים עכ שמו של משיח דכתיב *יהי שמו לעולם לפני
 שמש ינון שמו. אלא ה"ק אי אברוי לה פומא
 קסלמ א (הכא) מוטב ואי לא יברא ה' והא כתיב *אין כל
 ססמס פ'חדש תחת השמש ה"ק אי לא מקרב פומא להכא.
 וקוס
 שכהגו
 כג
 סס
 חנקוק ג
 עקיד'ס"סואם לאו שאין גיהנם כנרא עדיין: איני מי סספקא ליה למשה:
 שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם כל' שעלו במחשבה
 להבראו' קודם שנברא העול' שאי אפשר לעול' בלא הם וכדאמר'
 סמחמסתן של ישראל קדמה לכל ועל כרחין לא כנרא העולם בלא
 גיהנם ללורך הרשעים: אי לא מקרב פומ' להכא לקרב וקריבנה
 בעלמא לית' בכלל אין כל סדש גב ס'סמחמסתן
 והא ברקיעי קביעי כדכתיב וימן אותם אלהים ברקיע השמים

א
 מרק
 דין
 באור
 בכל
 לא
 ויום
 תני
 שכה
 למח
 חמו
 אמר
 מאה
 שיעו
 ביום
 את
 וזבול
 אתה
 דהאי
 ובקר
 רשע
 ואפי
 ורף

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צב

מרקיע לזכור ואמרו לפניו רבש"ע אם אתה עושה
דין לבי עמרם אנו מאירין ואם לאו אין אנו מאירין
באותה שעה זרק בהן חצים וחניתות אמר להם
בכל יום ויום משתחיים לכם ואתם מאירי' בכבודי
לא מחיתם בכבוד בשר ודם מחיתם ובכל יום
ויום יורה בהם חצים וחניתות ומאירים שנאמר

מקוק ג

*לאור חציך יהלכו לנגה ברק חניתך:

תניא בקור חולים אין לו שיעור מאי אין לו שיעור כד
סבר רב יוסף למימר אין שיעור למתן ^ס

שכרו אמרו. א"ל אביו וכל המצות מי יש שיעור
למתן שכרן ותא תנן הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה
חמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות אלא
אמר אביו אפילו גדול אצל קטן. רבא אמר אפי'

לכנמ' אינו

מאה פעמים ביום *תנ"ה בקור חולים אין לו ^{לכנמ' אינו}
שיעור אפילו גדול אצל קטן ואפילו מאה פעמי'
ביום. א"ר אחא בר (חיננא) [חנינא] כל המבקר
את החולה נוטל אחד מששים מצערו א"ל אביו

וזכור מלמעלה מן הרקיע הוא כדאיתא בפ' אין דורשין: אם
אתה עושה דין לבן עמרם ממלוקתו של קרק ומשמע להו
דהאי קרא ממלוקתו של קרק מדרש משום דבליאת מלרים
ובקריעת ים סוף משתעי בספ' קרקוק וכתב ביה עקלת ראש מבית
רשע ומשמע להו דהיינו קרק וכתב בתריה שמש ירק עמד זכולה:
ואפילו גדול אצל קטן שלא יאמר לא אנקר אלא גדול כמוני:
אין לו שיעור דמלוה בקטן כמו בזכור: ^{סלף}

לרבא אם כן לעיילו שתין ולוקמוהו א"ל
 כעישורייחא דרבי (ובבני) [ובבן] גילו דתניא רבי
 אומר הבת הנזונה מנכסי אחים נוטלת עשור נכסי
 אמרו לרבי לדברויך מי שיש לו עשר בנות וכן
 אחד אין לו לבן במקום בנות כלום אמר להם כך
 אני אומר ראשונה נוטלת עשור נכסים שנייה
 במה ששיירה שלישית במה ששיירה וחוזרות כולן
 וחולקות בשוה ר' חלבו חלש אכריו רב כהנא
מ (רבי חלבו באיש) *ר' חלבו באיש לא אוכא דקא
 אתי אמר להו לא כך היה מעשה בתלמיד אחד
 מתלמידי ר' עקיבא שחלה ולא נכנסו חכמי לבקרו
 ונכנס ר' עקיבא לבקרו ובשביל שכבד ורביץ לפניו
 חיה א"ל רבי החייתני יצא ר' עקיבא ודרש כל
 שאינו מבקר את החולה כאלו שופך דמים כי
 אתא רב דימי אמר כל המבקר את החולה גורם
 לו שיחיה וכל שאינו מבקר את החולה גורם לו
 ליעיילו שתין ולוקמוהו יכנסו ס' זכי אדם כא' לבקרו ויטול
 כאו"א ס' מלערו ומיד יתרכא: כעישורייחא דרבי שכל אחת נוטלת
 עשור מנכסי' שכתרו אחר שנטלה אותה שלפניה עשור שלה וכן
 כמי כל אחד מן המבקרים נוטל אחד מס' מן הקולי שנשאר לקולה
 אחר שנקרו אותו שלפניו: ובבן גילו שכולד המבקר במולו של
 קולה: וחוזרות כולן וחולקות בשוה שבין שבת אחת באו ליטול
 אינו נדין סיהיה קלק של ראשונות יותר מן האחרונות: באיש
 קלה: [כאלו שופך דמים מפני שזכי אדם שפכסין לבקרו

שיש
 מבי
 הח
 דער
 עלי
 קד
 לית
 בשו
 אויב
 בעו
 (א
 שנא
 ה' ו
 עושי
 ולא
 המול
 זית
 זימכי
 סיכו
 קאמ
 מפכי
 שאיפ
 קאמ
 קאמ

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צג

שימות מאי גורם אולימא כל המבקר את החולה מבקש עליו רחמים שיחיה ושאינו מבקר את החולה מבקש עליו רחמים שימות שימות סלקא דעתך אלא כל שאינו מבקר את החולה אין מבקש עליו [רחמים] לא שיחיה ולא שימות רבא יומא קרמאת דחלש אמר להו לא תגלו לאינש דלא ליתרע מזלי מכאן ואילך אמר להו פוקו אכריוז בשוקא רבא חלש דסני לי ליחדי וכתוב *כנפול ושלוי כד אויבך אל תשמח וכהכשלו אליגל לכך פניראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו ודרחי' לי לבעי עלי רחמי:

(אמר רב יהודה אמר שמואל) [אמר רב] כל כה המבקר את החולה נצול מדינה של גיהנם שם שנא' *אשרי משכיל אל דל ביום רעה ומלטהו מליים ווא ה' ואין דל אלא חולה שנא' *מדלה יבצעני או נמי ישעי' לה

עושין לו לקולה כל כרכיו: [אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות כראה בעיני דה"ק פעמים שלריך לבקש רחמים על החולה שיעות כגון שחלטע' הקולה בקוליו הרבה ואי אפשר לו שיחיה כדאמרי' בס' הכנסא דכיון דקוזא אמתיה דרבי דעל כמה זימכין לבית הכסא ואכא תפילין וקא מלטער אמתיה יהי רכון שיכופו העליונים את התקמוכים כלו' דלימות רבי ומאוס הכי

קאמר דהמבקר קולה מועילו בתפלתו אפי' (למות ונקט) לקיות אינו נר"ן מפני שהיא תפלה יותר מעולה ומי שאינו מבקר איך לריק לומר שאינו מועילו לקיות אלא אפי' היכא דאיכא ליה הכאה בעיתה אפילו אותה הכאה וזערת אינו מהנהגת: האזק קדקדא ותייחדת: וזאז שישיה בקסא קיזא יתו המהכא

ש' נ"י מהדין קרא *מדוע אתה ככה דל בן המלך ואין
 חשלי טו רעה אלא גיהנם שנא' *כל פעל ה' למענהו וגם
 רשע ליום רעה. ואם בקרו מה שכרו מה שכרו
 כדאמרינן נצול מדינה של גיהנם אלא מה שכרו
 בעולם הזה *ה' ישמרתו ויחיהו ואושר בארץ ואל
 תתנהו בנפש אויביו. ה' ישמרתו מיצר הרע ויחיהו
 מן היסורים ואושר בארץ שיהו הכל מכבדים
 אותו ואל תתנהו בנפש אויביו שיודמנו לו רעים
 כנעמן שרפאוהו מצרעתו ואל יודמנו לו רעים
 כרחבעם שחלקו מלכותו תניא ר"ש בן אלעזר
 אומר אם יאמרו לך זקנים סתור וילדים בנה
 סתור ואל תכנה מפני שסתירת זקנים בנין ובנין
 ילדים סתירה וראיה לדבר *רחבעם בן שלמה.
 אמ' רב (ששה) [שישא] בריה דרב אידי לא לסעור*
 אינש קצירא לא בתלת שעי קמייית' דיומא ולא בתלת
 שעי בתריית' דיומ' כי היכי דלא ליסחדעתייה מן רחמי
 בתלת שעי קמייחא רווחא דעתייה בתרייתא תקיף
 [רעים כנעמן שריפאהו מלרעתו כגון אלישע דהוה כניא וזקן
 והשילו עלה לכעמן: אם יאמרו לך נערים בנה בית
 המקדש וכו': וסימן לדבר רחבעם דכתיב ויעזוב את עלת
 הזקנים וגו' וקרב בית המקדש על אותה עלה והמורה לא פירש
 בנהמ"ק ואיכא ברייתא דקתני בהדיא בנהמ"ק]: לא לסעור
 אינש לא יבקר ופקודת כל האדם מתרגמינן וסערא: קצירא
 קולה: בתלת שעי קמייחא רווחא דעתייה וכסנו' המנקר
 שנתרפא ואין לריך לנקש רמסים עליו: בתרייתא תקיף

תלים טו
 ו"א יב
 ע' כגו'
 נחפדסי
 וכרש"א

חולש
 שנא
 בחל
 למע
 ערש
 על
 אלא
 שרו
 (אמ)
 *יש
 אמי
 אמר
 נחמן
 אמר
 חולש
 יסעד
 ה' יס
 ראש
 על גב
 ושטיר

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צה

חולשיה. א"ר אבין אמ' רב מנין שהקב"ה זון את החולה שנת ס"ק
שנא' *ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת מהלי' מחא
בחליו. וא"ר אבין אמר רב מנין שהשכינה שרויה
למעלה ממטתו של חולה שנא' ה' יסעדנו על
ערש דוי. תנ"ה הנכנס לבקר את החולה לא ישב
על גבי מטה ולא על גבי כסא ולא על גבי ספסל
אלא מתעטף ויושב על גבי קרקע מפני שהשכינה
שרויה למעלה ממטתו של חולה שנא' ה' יסעדנו
על ערש דוי:

(אמר רבין) [א"ר אמי אמר רב] מ"ד *ואתה בן כו
אדם עשה לך כלי גולה זה נר וקערה שס
*ושטיח. *ובחסר כל (אמר רבין בר אבא) [א"ר ע"ג
אמי אמר רב] בלא נר ובלא שלחן. רב חסדא ימקל' יב
אמר בלא אשה. רב ששת אמר בלא שמש. רב מא
נחמן אמר בלא דעה. תנא בלא מלח ובלא רבב. דנרי' כח
אמר אביו נקטינן אין עני אלא בדעה במערבא כר' דאבוי

חולשיה וכסבור שהוא באפס תקוה ומתיאש מן הרקמים: פליג
יסעדנו כמו ולקס לנב אנוס יסעד: [מנין שהשכינה וכו' שכל' אשיכך
ה' יסעדנו קרי ביה יסעדנו א"כ יסעדנו ממש שמשעד שכינה על בחסר כל
ראשו כדאמרן בהדיא ששכינה שרויה למעלה ממטתו]: לא ישב הו' עניות
על גבי מטה ולא על גבי ספסל איכא מ"ד דדוקא כשקולה ואין עני
שוכב ע"ג קרקע שכלא מבקר גזיה ממקום שכינה: אלל
ושטיח עור לאכול עליו: בלא רבב שומן: כדעפ
א"כ סנר
כד"כ
הרי"ף

הרי"ף

אין בין המודר פרק רבשי נדרים

אמרי דדא ביה כולא ביה דלא דא ביה מה ביה
 דדא קני מה חסר דדא לא קני מה קני:
 כו א"ר אלכסנדרו א"ר חייא בר אבא אין החולה
 עומד מחליו עד שמוחלין לו כל עונותיו שנא'
 *תליס קני *הסולה לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי. רב
 חייב לנ המנונא אומר חוזר לימי עלומי שנא' *רוספי
 תליס חל בשרו מנוער ישוב לימי עלומי *כל משבכו הפכת
 בחליון אמר רב יוסף לומר שמשכה תלמוחו:
 כדו רב יוסף הלש אייקר ליה תלמודיה אהדריה אבי
 קמיה היינו דבכל דוכתא אמרין אמר רב
 יוסף לא שמיע לי הא מלחא זא"ל אבוי את אמרת
 לן ומתא מתנית' אמרת לן רבי הוה גמיר תלת
 עשרה אפי הלכה אנמריה לרבי חייא ד' מנהון
 לסוף הלש רבי אהדריה ר' חייא קמיה הנהוג'
 אפי דאנמריה ושחא אודו להו הוה ההוא קצרא
 דדא ביה כולא ביה מי שיש בו דעת כמי שיש בו הכל שאינו
 נחסר כלום: [דדא קני מה חסר מי שקפה דעת אינו חסר
 כלום]: דלא קני דעה ומה קני מה יועיל כל מה שיקפה:
 חוזר לימי עלומי אפר שקלה ופתרפא מתקוק טבעו להיות
 יותר צריח ומה שהיה קודם חליו שכאמר רטמס כוטרקון
 רטוב ופס וי"א חוזר לימי עלומי דנעשה כחמק שלא טעם
 טעם חטא: לומר שמשכה תלמודו ימי עלומי קדרי
 מעמין העלמה:
 אייקר ליה תלמודי הכנידעליו תלמודו ששכמו: תלת עשרה
 אפי ני"ג פנים: קצרא כונס:

אין בין המודר פרק הכישי נדרים צה

דהוה שמוע לי' לר' כד הוה גחים להון אולד' חייא
גמר יתהון קמיה קצרא ואתא אתרניהו קמיה
רבי כד הוה חזי ליה רבי להתוא קצרא א"ל רבי
אתה עשית אותי ואת חייא א"ר הכי א"ל אתה
עשית את חייא וחייא עשה אותי:

אמר ר' אלכסנדרו א"ר חייא בר אבא גדול נס כט
שנעשה לחולה יותר מנס שנעשה לחנניה ^ס
מושאל ועוריה ראלו חנניה מישאל ועוריה אש
של הדיוט והכל יכולין לכבותה אבל של חולה אש
של שמים הוא מי יוכל לכבותה וא"ר אלכסנדרו
א"ר חייא בר אבא ואמרי לה א"ר יהושע בן לוי
כיון שהגיע קצו של אדם הכל מושלין בו שנא'

*והיה כל מוצאי יהרגני (רבא) [חב] אמר מוחא נפא' ד
*למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך אמרו לו תליסקיט
לרבה בר שילא שכיב ההוא גברא גובהא [הוה]
רביב גידרונא ונטרא מטא תיתורא *איסתטט שדייה כננו' אית'

אתה עשית אותי ואת חייא דגמר להו דכל המלמד את בן
קנרו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו שכל' ואת הכפס
אשר עשו בקרבן:

הכל מושלין בו להמיתו אפילו זבוב אפילו יתוש: למשפטיך
עמדו היום כי הכל עבדיך כיון שלמשפטיך עמדו בניסיה
של מעלה שהגיע קלס למות הכל עבדיך לקיים את דבר המשפט:
שכיב ההוא גברא גובהא אדם שהיה גבוה כלו' ארוך: רביב
גידרונא ונטרא דוכז פודה קטנה: תיתורא גשר: אסתטט

במיא וקא שכיב קרא אנפשיה למשפטיך עמדו
היום וגו' שמואל חוייה לההוא עקרבא דיתיב על
אקרוקתא ועברא נהרא טרקא גברא ומית קרי
עליה למשפטיך עמדו היום וגו':

ל אמר שמואל אין מבקרין אלא למי שחלצתו חמה
לאפוקי מאי לאפוקי הא דתניא ר' יוסי בן
פרטא אומר [משום ר' אליעזר] אין מבקרין לא
חולי מעים ולא חולי העין ולא מחושי הראש.
בשלמא חולי מעים משום כסופא אלא חולי העין
ומחושי הראש מ"ט משום דרב יהודה דאמ' רב
יהודה דבורא קשי לעינא ומעלי לאשתא אמר
רנא האי אשתא אי לאו דפרונק' דמלאכא דמיתות'
סס היא מעלי * כחורא לדקלא חד לתלתין יומין כי
ע"ז תריוקא לגופא רב נחמן בר יצחק אמר לא היא

מלשון סטיא רוק של שגעון וכדאמרינן בעלמא שטתה הוא דקטיה
חזתה רוק שטת לאותה פרדה והשליכתו בנהר: אקרוקתא
לפרדע. ועקרב אינו יכול לשוט בנהר וכשאו הפרדע עליו
להעבירו בנהר ולכשך את האיש:

שחלצתו שלבשתו קמה כאדם המזדיין שעל [ידי] כלי זיין שעליו
נקרא חלוץ: לאפוקי הא דתניא דס"ל לשמואל כי
הך ברייתא דאין מבקרין להכך דקא מני ודשמואל כמי לאפוקי
הכי: משום כסופא דזמנין שריך לנקביו ומכסיף: [דבורא
קשה לעינא וכן כמי למיקוט הראש שטבע אקד להם:] דפרונקא
שליך שעל ידיה מתיס: כחורא לדקלא הולין שסביב הדקל
שומרין אותו מבהמות וקיות: תריוקא מרקמת מועיל וקורין

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צו

ולא תרייקה אמר (רכא) [רבה] בר יונתן [אמר
רב יחיאל] ערסן יפה לחולה לרפואתו מאי ערסן
א"ר (יוחנן) [יונתן] חושלא דשערי עתיקתא [דריש
נפיא אמר אבוי ובעין בשולא כבשרא דתורא] רב
יוסף אמר סמידי דשערי עתיקתא דריש נפיא.
אמר אבוי ובעין בשולא כבשרא דתורא א"ר יוחנן
בורדס אין מבקרין אותו ואין מזכירין שמו מ"ט
א"ר אלעזר מפני שהוא כמעין הנובע וא"ר אלעזר
למה נקרא שמו בורדס שהוא כמעין הנובע:

הנודר מן המבושל

פרק שש

א"ל רב לחיילא בריה זכנ א"ל רב הונא לרבה לא
בריה כל מידעם לא תפלוט קמיה רבך מט

לו תרייקא: חושלא דשערי שעורים קלופים: דריש נפיא
צמקלת הרקדת הנפה: בורדס תיבה אחת (צנ') [כשתי] תיבות
צור דס והוא קולי שמקלק דס מלמטה: אין מבקרין אותו משום
דזמכין לריך לכקציו ומלערי לי: ואין מזכירין שמו לומר פלוני
קולה קולי צורדס דלחו לשון בקייה הוא וא"כ שלא יתבייש הקולה
(א"כ) [מפני שהוא כמעין הנובע] שקוסן מזה לזה ויש צו
סכנה להזכירו:

כל מדעם לא תפלוט כל מאכל שאכלת אם אתה יושב לפני
רבך ויש לך רוק בתוך פיך תבלענו ולא תפלוט אותו לפני

לבר מן קרא ודייסא שהן דומין לפתילה של אבר
ואפי' קמיה שבור מלכא פלוט ר' יהודה ור' יוסי
חד אכיל דייסא באצבעתיה וחד אכל בהוצא א"ל
דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא עד מתו אתה
מאכילני רוקד א"ל דאכיל בהוצא לדאכיל באצבעתו
עד מתו אתה מאכילני צאתך :

ס רבי יהודה ור"ש אויתו לקמייהו בלוספיין ר"י
אכל ור"ש לא אכל א"ל ר"י מ"ט לא אכיל
מר א"ל ר"ש אלו אין יוצאין מבני מעים כל עיקר
א"ל ר"י כ"ש שנסמוך עליהן למחר :

לב רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' טרפון א"ל רבי
ס טרפון היום פניך צהובין א"ל אמש יצאו
עבדיך לשדה והביאו לנו תרדין ואכלנום בלא
מלח ואם אכלנום במלח כל שכן שהיו פנינו
צהובים אמרה ליה ההיא מטרוניתא לר' יהודה

רנך : [לבר] מקרא ודייסא שדומה וכו' הנולע רוקד אקר
ס אכיל : לפתילה של אבר שאינו מתעכל. א"כ שהם קשים
לגופו של אדם כפתילה של אבר : ואפילו לפני שבור מלכא
פלוט ואל תתנייט : בהוצא נקליפת עץ : מאכילני רוקד שאין
דרך לקניי ההולא לאקר שנתנה לתוך סיו כשמוזרה בקערה :
מאכילני צאתך נוטה שתחת הלפרנים :

בלוספיין תאכיס שכתבשלו יותר גדלי : כיון שאין יוצאים מבני
מעים כ"ש דפעלו שנסמוך עליהן שאין לנו לריבין לאכול
ואכל אקר לעקר :

מו
אי
ד
*
יה
חו
בה
ש
כד
אמ
ש
את
עבו
[כ
מכ
מוד
את
ואנד
ראש
כמג
גולפ
את
קאוב

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים צו

מורה ורוי אמר לה הימנותא בידה דההיא אתחא
 אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כמי
 דפסחא וחוגרני צדעאי מן הפסח ועד עצרת אלא
 *חכמת אדם תאיר פניו. א"ל ההוא מינא לרבי ^{קסלח ח}
 יהודה פניך דומין או כמלוי ברבית או כמגדלי
 חזירים א"ל ביהודאי תרווייהו אסירין אלא כ"ד
 בתי כסאות אית לי מביתי ועד בי מדרשא וכל
 שעה ושעה לכל אחד ואחד אני נכנס. ר' יהודה
 כד אזל לבי מדרשא שקיל גולפא על כתפיה
 אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה ר"ש
 שקיל צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת
 את בעליה רבייתהו דר' יהודה נפקת נקטת עמרא
 עבדת גלימ' דהוטבי כד נפקא לשוקא מכסיא (ליה)
 [בי] וכד נפיק ר' יהודה לצלווי הוה מכסי ומצלי וכד
 מכסי (ליה) [ביה] הוה מברך ברוך שעטני מעיל ומנא
 מורה ורוי בעל הוראה ומשפך שמתוך שראתה פניו להוניס כל
 שעה היתה סגורה שנסתכר: הימנותא בידה דההיא
 אתחא אמוכתי צידך שאיני שותה כל השנה יין אלא קדושא
 ואבדלת': וחוגרני צדעאי וקושר אחי לדעי פדמתי מאוס מיתוש
 ראשי מפני ד' כוסות ששתיתי שאני קושש מהן מפסס עד עלרת:
 כמגדלי חזירין שמתוך שמרוינים הכנה פניהם להוניס:
 גולפא קקקן והיה מניחו לנהמ"ד כדי לישב עליו: שמכבדת
 את בעליה שלא היה יושב על גבי קרקע: דהוטבי גלימא
 קאזנה: שעטני מעיל שהיה קאזנ בעיניו כמעיל:

קסלח ח
 כ
 א
 ב
 ג
 ד
 ה
 ו
 ז
 ח
 ט
 י
 יא
 יב
 יג
 יד
 טו
 טז
 יז
 יח
 יט
 כ

חדא גזר רשב"ג תענית' ר' יהוד' לא אתא לכי תענית'
אמרו ליה לא אית ליה כסויה שדר ליה גלומא ולא
נ קביל *דלוי ציפתא א"ל לשליחא חזי מאי איכא
מיהו לא נוחא לוי דאיתתני בהאי עלמא:

לג רבי עקיבא איקדשת ליה ברתיה (דבר
סס כלבא) [דכלבא] שבוע שמע (בר) כלבא

ע' נכתובו' שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה אולה ואחנסיבת

ס' אע"ס ליה בסיתות' הוו גנו כי תבנא הות קא מנקיט

אגדה כ' ליה תבנא מן מויה אמר לה אי הואי לוי רמינא

לך ירושלים דדהבא אתא אליהו אידמו להון

כאינשא וקא קרי אבנא אמר להו הכו לוי פורתא

דתבנא דאולידת אתתאי ולית לוי מדעם לאגנוייה

אמר לה ר"ע לאנתתיה חזאי האי גברא דאפילו

תבנא לא אית ליה אמרה ליה זיל הוי בכי רב

אזיל הוה תרתוי סרו שנין קמיה ר"א ור' יהושע

למשלם תרתוי סרו שנין קם ואתא לביתיה שמע

מאחורי ביתיה דקא אמר לה חד רשע לדביתהו

שפיר עביד לך אבוך חדא דלא דמי לך ועוד

דלוי ציפת' הגניה מקללת: חזי מאי איכא ראה כמה עושר

יש בו ומעשה כמים היה שנתמלא כל אותו מקום זהובים:

הות מנקיט תבנא מן מויה הות מלקט התנן משערו: רמינא

לך ירושלים דדהבא תכשיט של זהב שירושלים מלוויר זה

והכי עניד לה כדאיתא בפ' נמה אשה: אליהו אדמי לון

כאינשא כדי לכנס אותם ולהראו' להם שיש עניים יותר מהם:

דלא דמי לך שאיכו דוסה לך מקשפסה קשונה כמותך:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים צח

שבקד ארמלות חיות כולהן שנים א"ל אי מינאי
דילי ציית ליהוי תרתי סרי שנים אחרינא אמר
הואיל ויהבית לי רשותא אהדר לאחורי תדר אול
הוה תרתי סרי שנים אחרינת' אתא בעשרי' וארבעה
אלפין זוגין תלמידים נפק כולי עלמא לאפיה ואף
היא קדמה למיפק לאפיה אמר לה ההוא רשיעא
ואת להיכן אזלת אמרה ליה *יודע צדיק (דין משלי יב
דלים) [נפש בהמתו] אחת לאתחואה ליה קא
מדתו לה רבנן אמר להם הניחו לה שלי ושלכם
שלה הוא שמע אבוח אתא ואיתשל על נדריה
ואשחרי מן נכסיה:

מן שית מילי איתעתר ר' עקיבא מן (בר) כלבא לד
שבוע ומן אילא דספינתא דכל ספינתא עבדא ס
ליה (חד מן ענא) [מין עינא] זמנא חדא

ואת להיכן שלא היו לה נגדים ראויין: יודע צדיק (דין דלים)
[נפש בהמתו] יודע הוא זה דמה שכלטערתו בשבילו אית דאמרי
דאיהי הוה ידעה ד"ע הוא ואמרה ליה דלא עתגניא בעיניו
ואית דאמרי דלא הוה ידעה אלא הכי קא אמרה דלדיק לא מבזי
לאיכסי: שלי ושלכם שלה הוא תורתו ותורתכם בשבילה הוא
שנתנה לי עלה למיזל לבי דב:

אתעתר ר' עקיבא מן (בר) כלבא שבוע דפליג ליה בנכסיה:
אילא דספינתא בכל ספינה היו עושין דמות איל מעץ
לכאש ולסימן שתהא הספינה קלה בהליכתה כאיל והיו ממלאים
אותו דיכרי זהב. [א"כ] קד מן עכא עושין איל של זהב או עו

אנשויה על כף ימא אתא הוא אשכחיה. ומן גוזא
דזמנא חדא יתיב ארבעה זווי לספונאי אמר להון
אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גוזא על כף
ימא אייתוהו ליה אמרו ליה עביד מרנא עליה
אשתכח דהוה מלי דינרי דזמנא חדא טבעה
ספינת' וכולי עסקא הוה מחית בהניא גוזא ואשתכח
ההויא זמנא [*ומן דסרוקיתא] ומן מטרוניתא

ע' סני' ^{כנח'} ממין הלחן: אנשויה על כף ימא ששקו לאותו סיל על שפת
והו' פ' רשי' ^{כנח'} לא היס ומלאו רע"ק: מן גוזא תיבה עשויה להלטיע בתוכה ממון
פדשוטו הספיכה כדאמר' בי גוזא דרממכא [לשון] אונכר: זווי לספונאי
וכ' דלא ^{כנח'} ליורדי היס לריוק: אייתו לי מדעם הציאו לי שום דבר: מרנא
גדסו לה ^{כנח'} עליה ימתין אדוכנו עליו עד שגביא לך יותר: ומן מטרוניתא
דאי הו' ^{כנח'} פעם אחת הוכרכו ר"ע ותלמידיו מעות והלכו אלל מטרוניתא
גדסו לה ^{כנח'} אמרה לו לר"ע הריכי מלוה אותך ותהיה אתה לזה והקב"ה
חיילי וע' ^{כנח'} והיס ערבים בדבר קבע לה זמן לפרעון כשהגיע הזמן קלה ר"ע
רש"א ^{כנח'} הלכה אותה מטרוניתא על שפת היס אמרה רבש"ע גלוי וידוע
לפניך שר"ע קולה ולא היה נידו לפרוע קונו ראה שאת' ערב
בדבר מיד כשתטית בתו של קיסר וכטלה ארגו מלא אבנים
טובות ודכרי זהב וזרקס לתוך היס והיס הביאתו במקום
שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת היס מיד כטלה אותו
ארגו והלכה לה לימים כתרפא ר"ע ונא לו אלל היא מטרוניתא
ומעותיו נידו לפרעון קונו אמרה לו קזרתי אלל הערב והוא
פרע כל הקוב והא לך מה שנתן לי יותר ומאותו ממון שהקזירה
לו כתעשר ר"ע:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים צט

*ומן אשתו של טורנוסרופס ומן קטיעה בר שלום: טס ע"ג
רב גמרא יהבד' זוזא לספונאי לאחויי בהן מדעם לה
לא אשכחו אייתו ליה בהון קופא אשתמיט טס
עייל לחורתא חפרו בתריה אשכחיה דרביע על
מרגליה איתנון ליה כולהון:

אמרה ליה בת קיסר לר' יהושע בן חנניה (חכמה) לו
[תורה] מפוארה בכלי מכוער א"ל לא למדת

מבית אביך במה נחתין יין אמרה ליה במאני

ומן אשתו של טורנוסרופס שהיה רבי עקיבא מקפסו
בקרתי בפני קיסר ומקנתו בדברים פעם אחת בא לביתו
סר וזעף אמר' ליה אשתו מפני מה פניך זועפים אמר לה
מפני ר"ע שמקנתר אותי בכליוס בדברים אמרה לו אלהיהם
של אלו שוכא זמה הוא תן לי רשות ואכשיל אותו בדבר עבירה
לפי שהיתה יפת תואר נתן לה רשות ונתקשטה והלכה לה אלל
ר"ע וגלתה שוקה כשראה ר"ע אותה רק ושקק וזכה אמרה
לו מה איכון הכך תלת מילין אמר לה שמים אפרש שליטת לא
אפרש רקקתי על שנאת מטפה סרוקה. בכיתי על האי שופרא
דבלי בארעא. והוא שקשלה דרה"ק שעתידה להתגייר ולהכשא
לו ולא דלה להודיעה. אמרה לו כלום יש תשובה אמר לה אין
הלכה וכתגיירה וכשאת לו לר"ע והכניסה לו מוון הרבה: ומן
קטיעא בר שלום נס"ק דע"ז שנתן כל ממונו לר"ע ומלמדיו:
קופא קוף: אשתמיט נרס זככנס תוך קור אחד: איתנון
[ליה] כולהון ממדת חסידות ולא מן הדין:
מכוער שהיה שקור:

דפחרא. אמר לה כ"ע במאני דשחרא ואתון במאני
דפחרא אתון אחיתו במאני דכספא ודהבא אזלת
נדרמת חמרא במאני דכספא ודהבא וסרי. אמר
לה אף אוריותא בן אמרה ליה והאיכא שפירי
וגמירי אמר לה אי הוו סנין הוו גמירי טפי:

לו ההיא דאתת לקמיה דרב יהודה [מנהרדעא]
לדינא ואתחייבת [מן] דינא אמרה ליה
שמואל רבך הכי דנן אמר לה ידעת ליה אמרה
ליה אין גוצא ורבה כריסיה אוכס ורבה שינדה
אמר לה לבווייה קא אתית תהוי תהיא אנתתא
בשמתא פקעת ומיתה:

ההוא גברא דיהב עבדא לחבריה לאגמורא אלפא
מיני לפדו אגמריה תמי מאה אומניה לדינא
לקמיה דרבי אמר רבי אבותינו אמרו נשינו טובה
אנו אפילו בעינינו לא ראינו:

לח רבי עבד ליה הלולא לר"ש בריה ולא אומניה
לבר קפרא כתב על בית גנא כ"ד אלפין

וסרי כתקלקל היין: אי הוו סנין שלא היו כאיס:
לפדי מיכי מאכל: לאגמורי אלפא מיני לפדו שלמדכו לעשות
אלף מיכי מאכל: אומניה לדינא על ר' מיכיס שלא לימדו:
אבותינו אמרו נשינו טובה דכתיב כשיתי טובה שראו כבר
אלא שעכשיו שכחה וכל אנו לא ראינו טובה מעולם שאין אנו
יודעים כמה מיכי טעם יש בפירות כלו' לבר קופלא הוא
שכל כך לימדו:

הגודר מן המבושל פרק ששי נדרים וק

רבואין דנרין נפקי על בית גננא דין ולא אומניה
לבר קפרא אמר (להון) [ליה] אם לעוברי רצונו
כך לעושי רצונו עאכ"ו אומניה אמר לעושי רצונו
בעה"ז כך לעולם הבא עאכ"ו. וימא דמחוד ביה
רבי אתיא פורענותא בעלמא א"ל לבר קפרא לא
תברחן ויהיבנא לך ארבעין גריוי חיטי א"ל ליחוי
מר *בכל גריוא דבעינא שקילנא שקל דיקולא **נא**
רבה טחיייה בכופרא וסחפיה על רישיה ואזל וא"ל
ליכיל לי מר ארבעין גריוי חיטי דרשינן בק אחיד
ר' א"ל לא אותרתך דלא תברחן א"ל חיטי דרשינן
קא נסיבנא אמר לה בר קפרא לברתיה דרבי
למחר שתינא חמרא ברקידא דאבוך ובקורקני דאמך:
בן אלעשה חתניה דרביה והוה עשיר גדול היה (ומטא) לט

נפקי על בית גננא דין להולאת הכסואין: ולא אומניה לבר **ס**
קפרא לפי שהיה איש צדקן ומתיירא שמת יעשה שום דבר
שישוק: [אמר בר קפרא לרבי אם לעוברי רצונו משפיע לו טובה
כל כך לעושי רצונו וכו' שהיה מגנהו על שלא זימנו: לעושי
רצונו משפיע לו בעוה"ז טובה כל כך שהתקיל לספר בשבחו
בשביל שזימנו]: דכל גריוא דבעינא באיזה מדה שארלה אקס:
דיקולא רבה סל גדול: טחיייה בכופרא טק איתו בזפת כדי
שלא ילאו הקטין מתוך נקבי הסל: וסחפיה על רישיה הפכו
על ראשו: ליכיל לי מר ימדוד: חיטי דרשינא שהלוייתך כלו
שאתה קייב לי ולבדיקותא קאמר: ברקודא דאבוך שירקד אביך
לפני כשאשתה: ובקורקני דאמך שתהא אמן מקרקרת ומזמרת:

[אזמניה] לבי הלולא דר"ש בר רביא"ל בר קפרא
 ויקרא כ לרבי מאי *תועבה כל דא"ל רבי דהכי הוא תועבה
 אקשיה בר קפרא. א"ל (רבי) פרשוי אתא"ל תיתי
 דביתהו תרמי לי נטלא [אחת] אחיא רמיא ליה א"ל
 לרבי קום רקוד לי ואומ' לך הכי אמ' רחמנא תועבה
 שס ית תועה אחת בה. לכסא אחרינא א"ל מאי *חבל
 א"ל כענינא קדמאה. א"ל עבד לי דאימר לך עביד
 א"ל חבל חבלין יש בה מי שניא הדא ביאה מכלהון
 ויקרא יט ביאות. ומאי *זמה א"ל עביד וכו' א"ל זו מה היא
 לא יכול בן אלעשה למסבל [קם] ונפק הוא
 ואנתתיה מתמן:

שס מאי בן אלעשה דתניא לא לחנם פיזר בן אלעשה
 את מעותיו אלא להראות בהן תספורת של
 יחוקא' מרב"ג דכתיב *כסום יכסמו את ראשיהם תנא כעין

מאי תועבה דכתיב גבי משכב זכור: תרמי לי נטלא תמוזג לי
 הכוס: נטלא כלי קטן: תועה אתה בה שמטיק משכני
 אשה והולך אלל זכר: מאי תבל דכתיב גבי אשה הכרבעת
 לנהמה: חבלין יש בה נתמיה: מי שניא הדא ביאה מכלהו
 ביאות כלו' היאך מוכח בן מינה לילך אלל הנהמה (וכרבעת):
 זו מה היא לשון ספק שאיכו יודע ממי מתעברה: לא יכול בן
 אלעשה למסבל כל אותן זילותא של רבי לפי שהיה עשיר גדול
 ולא היה יכול לראות זילותא דמיו:

מאי בן אלעש' כלו' מכין דהוה עשיר: פיזר מעותיו שהיה
 כותן ממון גדול לספר שהיה מספר לו כתגלמא של כ"ג:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים זקא

לולינית מאי לולינית א"ר יהודה תספרתא יחידתא
ה"ד אמר רבא ראשו של זה בצד עיקרו של זה
והיינו תספורת של כהן גדול. [*כתי' *וימן ה' דג סס"ע"ג
גדול לבלוע את יונה והכתי' *ויחפלל יונה וגו' ממעי מכה נ
הרגה הא לא קשיא דילמא פלטי' דג גדול ובלעי' סס
דג קטן]:

הנודר מן הירק פרק שביעי

[אמר שמואל נו"ן סמ"ך עי"ן נונא סמא לעיני' מ
*מאי דכתיב *ומדבר מתנה וממתנה נד
נחליאל ומנחליאל במות כיון שעושה אדם אר"ע"ג
עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה נתנה לו נה
במתנה שנאמ' [ומדבר מתנה וכיון שנתנה לו *ודני כל
במתנה נחלו אל שנאמר] וממתנה נחליאל וכיון
שנחלו אל עולה לגדולה שנא' ומנחליאל במות
ואם הגביה את עצמו הקב"ה משפילו שנ' *ומבמו' סס
הגיא ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע שנא'
*ונשקפ' על פני הישימון ואם חוזר בו הקב"ה סס
מגביהו *שנא' *כל גיא ינשא:

סס ע"ג

ישע"ו

תספור' יחידתא שאין כמותה:
שהוא מופקר לכל ללמד תורתו לכל: [נחליאל כעשית לו
התורה כמו נקלה: ששוקעין אותו בארץ כמו המסקוף]:
כל גיא ינשא אף על גב דלא כתיב גבי האי קרא דמנחליאל

נו מנ"ל דעיבורא דמתא כמתא דמי א"ר יוחנן דאמר
 ע"כ קרא *ויהי בהיות יהושע ביריחו גוי מאי
 יהושע ביריחו אילימא ביריחו ממש והא כתיב *ויריחו
 סוגרת ומסוגרת אלא ש"מ בעיבורה אימא אפי'
 מדכר לה בתחומה הא כתיב בתחומה *ומדותם מחוץ לעיר:

קו נם יין פרק שמיני

מא רבי טרפון אשכחיה ההוא גברא בזמן שהוקפלו
 סב (רוב) המקצועות דקא אכיל אחתיה בשקא

צמות דהא איהו כתיב בתורה והאי בנביאים אפי' הכי כיון
 דכתיב דהקב"ה משפילו כגיא מייתי ראייה שהמשפיל עלמו סופו
 לעלות מדכתיב כל גיא יבשא:

אלא ש"מ בעיבורה הוי קאי וקרי ליה ביריחו: אימא ואפילו
 בתחומה הוי צתוך העיר והאי דכתיב ויהי בהיות יהושע
 ביריחו בתחומה הוי קאי: דכתיב ומדותם מחוץ לעיר אלמא
 תחום העיר קוץ לעיר מקרי ואינו מן העיר:

[אשכחיה לר' טרפון גופי' דקא אכיל מן התאנים דקא סבר
 דהפקרא כינהו:] שהוקפלו שהלכיעו הסכינים כלו'
 שכבר כלה קיץ התאנים: המקצועות הסכינים שהם מיוחדים
 לצתוך התאנים כשעושין מהם עגולים כקראים מקצועות והכי
 אשכחן דקרי קרא לסכיני' מקצועות. דכתיב יעשהו צמקצועות
 ואפי' העגולים עלמס כקראים כן על שמס: [אחתיה לר' טרפון

אפי' העגולים עלמס כקראים כן על שמס: [אחתיה לר' טרפון

קונם יין פרק שמיני נדרים קכ

ושקליה ואמטייה למשריה בנהרא אמר אוי לו
 לטרפון שזה הרגו שמע ההוא גברא שבקיה וערק
 א"ר אבהו משום ר' חנניה בן גמליאל כל ימיו של
 אותו צדיק היה מצטער על דבר זה אמר אוי לי
 שנשתמשתי בכתרה של תורה דאמי רבה בר בר
 חנה א"ר יוחנן כל המשתמש בכתרה של תורה
 נעקר מן העולם ק"ו ומה בלשאצר שנשתמש בכלי
 קדש שנעשו [כלי] חול שנא' *ובאו בה פריצים
 וחללות כיון שפרצוהו נעשה חול נעקר מן העולם
 דכתיב *כיה בליליא קטיל בלשאצר המשתמש
 בכתרה של תורה שהוא קיים לעולם ועד עאכ"ו
 ור' טרפון כיון דכי אכיל הוקפלו רוב המקצועות
 הוה אמאי צעריה ההוא גברא [משום דההוא]
 הוה גנבי ליה ענבי כולה שתא וכיון דאשכחיה
 לר' טרפון סבר היינו דגנבן אי הכי אמאי ציער
 נפשיה משום דר' טרפון עשיר גדול הוה והוה
 ליה לפייסו בדמים:

נשקא ההוא גברא שהיה משמרן: [שמע ההוא גברא הכיר
 שר' טרפון היה: שנשתמשתי בכתרה של תורה שהכיר
 כשהודיעו שהוא ר' טרפון ולא הכירו אלא לכבוד תורתו:
 [פריצים שהוליו ונצית המקדש ונעשה קול ואעפ"כ כהרג
 עליהם בלשאר:] אי הכי ר' טרפון אמאי ציער נפשיה א
 אמרת בשלמא ללא הוה קפיד ההוא גברא אלא שהיה שעתא
 משום הכי הוה מלטער היאך לא הודיעון דנזמן שהוקפלו רוב

מב תניא *לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה
 בו שלא יאמ' אדם אקרא שיקראוני חכם
 דברי' ל' אשנה שיקראוני רבי אשנה שאתיה זקן ואשב
 בשייבה אלא למד מאהבה וסוף הכבוד לבא שנא'
 *קשרם על אצבעותך כתבם על לוח לבך (ואומר
 *קשרם על לבך תמיד ענדם על גרגרותיך) ואומה
 *דרבית דרכי נועם וגו' ואומ' *עץ חיים הוא
 למחויקי' בהותומכי' מאושר ר"א בן צדוק אומר עשה
 דברים (לפועלם) [לשם פעלם] ודבר בהם לשמם

המקצועות הפקרא כיכאו וא"כ לא לית ליה דלשלם ליה ההוא
 פורתא אלא חי אמרת דכולה שהא הוא גכנין ליה עכני מתי הוה
 ליה למעבד לר' טרפון וכי הוה ליה לשלמי דמי טובא דלא מקייב
 בהו. ומסקינן דאה"כ כיון דעשיר גדול הוה מיהו דוקא כי האי
 גוונא הוא דאסור משו' דההו' גברא עדיין קשדו ולכבוד תורתו הוא
 שהפיקו אבל דאי לפטור עלמו בכבוד התורה במה שאינו קייב
 בו שרי כדאמרי' לקמן שרי ליה ללורבא מרבנן למימר לא יהיבנא
 כרגא ושרי ליה כמי למימר שרו לי תיגראי ברישא שכיולא בדברים
 הללו זכמה תורה לתלמידי קבמים כשם שזכמה לכהנים ולויים

תרומת ומעשרות: *אשכנזי קדש*
 קשרם על אצבעותיך כלו' לא תכוין להכאתך אלא כדי שיהו
 שגורין בפך והוסיף על זה ואמר עכדס על :רגרותיך
 ואח"כ הביא האיה סוף הכבוד לבא שנא' דרכיה דרכי נועם
 ואומה ותומכיה מאושר: לפועלם לשם הקב"ה שפעלם וכוה
 עליהם: ודבר בהן לשם שמים שהא כל כונתך לשם שמים:

אל
לה
נש
מן
אכ
בא
ה'
גדו
כת
ולא
דל
למ
דס
מה
בר
אל
וקו
ולא
ולה
ועב
דר
שאי
קכ
דיכ
ככ

אל תעשם עטרה להתגדל בהם ואל תעשם קרדום
 להיות עורר בו וקל וחומר ומה בלשאצר שלא
 נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו [כלי] חול נעקר
 מן העולם המשתמש בכתרה של תורה עאכ"ו.
 אמר רבא שרי ליה לאינש לאודועי נפשיה
 באתרא ולא ידעין ליה דכתיב *ועבדך ירא את מ"א יח
 ה' מנעור אלא קשיא דרבי טרפון משום דעשיר
 גדול הוא והוא ליה לפייסיה ברמיס. רבא רמי
 כתיב ועבדך ירא את ה' מנעורי וכתיב *יהללך זר מ"א יח
 ולא פידך הא באתרא דידעין ליה הא באתרא
 דלא ידעין ליה ואמר רבא שרי ליה לצורבא מרבנן
 למימר צרבא מרבנן אנא שרו לי תגראי ברישא
 דכתיב *ובני דוד כהנים היו וכי כהנים היו אלא ש"כ ח
 מה כהן נוטל חלק בראש אף ת"ח נוטל חלק
 בראש וכזן מנא לן דכתיב *וקדשתו כי את לחם יקרא כל
 אלהיך הא מקריב וגו'. ותנא דבי ר' ישמעאל פ' הכניקין
 וקדשתו וז' לכל דבר שבקדושה *לפתוח ראשון ו"ק פ"ד
 והוריות
 ולא תעשב עטרה להתגדל בהם שאלמוד כדי להתעטר פ' בתרא
 ולהתגדל: לזיות עורר בו להשתכר ממנו כדי לאכול: שנאמר ש"ע"ב
 ועבדך ירא את ה' דאפטר דאיהו לא הוה ידע לי: אלא קשיא
 דר' טרפון דאס שרי לאינש לאודועי כפשיה שהוא קכס במקום
 שאין מכירין אותו אפאי פיער כפשיה בשביל שהודיע לזה שהוא
 קכס: שרו לי תגראי ברישא המירו תגר שלי כלו' פסקו לי
 דיכי תקלה: ובני דוד כהנים היו שהיו קכמים והיה דיכס
 ככהנים: לזוח ראשון בקריאת התורה שקרא ראשון:

נ"ג"ס"ק ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון. ואמר
 רבא שרי ליה לצורבא מרבנן למימר לא יהיבנא
 ש"ל ד אכרגא דכתיב *מנדה בלו והלך וגו'. ואמר רב
 יהודה מנדה זו מנת המלך בלו זה כסף ולגלתא
 והלך זה ארנונא ואמר רבא שרי ליה לצורבא
 מרבנן למימר עבדא דנורא אנא לא יהיבנא אכרגא
 מ"ט לברוחי אריא מיניה קאמר. רב אשי הוה
 ליה אבא זבניה לבי נורא א"ל רבינא ל"ב אשי
 יקרא ית הא איכא *ולפני עור לא תתן מכשול: ל"ל רוב
 עציט להסקה ניתנו:

ולברך ראשון זרכת המזון שהוא קודם לכל אדם: וליטול
 מנה יפה ראשון חס בלו למלוק דבר עם ישראל עשה ישראל
 ממנו שני חלקים שוים וכהן צורר אמו מהן שירלה והלך זה
 ארנונא סעודת המלך כשהולך ממקום למקום: אהובא בלשון
 יון סעודה. ל"א שותפות שיש לו למלך בזהמות דאכוכא לשון
 שותפו מדכתיב כי ארכון גבול מואב בין מואב ובין האמרי: עבדא
 דנורא אנא עבד לאיש שהוא כומר לעובדי האש שעבדו פטורים
 מכרגא ולא הוי כמודה בע"ז דמוכחא מלתא דלא אמו הכי אלא
 לאפטורי מכרגא. והא דקאמר לורבא מרבנן רנתא קאמר
 דאפילו לורבא מרבנן שרי ליה למימר הכי דהן סבורין לע"ז והוא
 לבו לשמים כדכתיב כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא: אבא יער:
 זבניה לבי נורא מכרו לעובדי האש שמליתין האר בצבית ע"ז
 שלהן: רוב עצי להסקה ניתנו ואינו כמוכרו לעבד ע"ז דהא
 איכא למתלי בהתירא וכל היכא דאיכא למתליתליכון:

קרבנה היקב סזאם רחוקה ושמיה חזקה: ס"א

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים קד

רבי אליעזר

פרק תשיעי

א"ר יחנן משום ר' שמעון בן יוחאי כל מקום מג
(שאתה מוצא) [שנאמר] נצים נצבים אינם סד
אלא דתן ואבירם אלא מאי *מתו כל האנשים ע"כ
גו' אמר ריש לקיש שירדו מנכסיהם. תניא ד' שחות ד'
חשובים כמתים עני ומצורע וסומא ומי שאין לו
בניב עני דכתיב כי מתו כל האנשים. מצורע
דכתב *אל נא תהי כמת. סומא דכתיב *במחשכי' מדברי יב
הושבני כמתי עולם. מי שאין לו בנים דכתיב איכס נ
*הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי: כלא' ל

תניא המודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא מד
בפניו מנה"מ אמר רב נחמן (ואי תימא ר' סה
יוחן) דכתיב *ויאמר ה' אל משה במדין וגומ'. שחות ד'

כל מקום שנאמר נצים נצבים אינם אלא דתן ואבירם שכן
זלינו זהם אשר הלו וכתוב ילאו כלצים הלכך שכי אנשים
עברם כלים היו דתן ואבירם וכן ויפגעו את משה ואת אהרן
כלציס כלומר הכלצים פגעו במשה ואהרן והם היו דתן ואבירם
אלמלא לא נתנו: במחשכים הושיבני כמתי עולם כשאלם נתון
במקד ואיכו רואה קשוב כמת: ארבעה חשובים כמתים כנר
פיושתי כפ"ק מכל לן דירדו מנכסיה' טפי מקד מהכך ארבע:
[אין מתירין לו לכודר אלא בפניו של מדיר: במדין וגו' מאי

א"ל במדין נדרת לך והתר נדרך במדין דכתיב
 שחוט נ *ויזאל משה לשבת את האיש ואין אלה אלא
 יחזקאל יי שבועה דכתיב *ויבא אתו באלה וכתיב *וגם במלך
 ד"ס ב לו נבוכדנאצר מרד אשר השביעו באלהים מאי
 מרדותיה אשכחיה צדקיהו לנבוכדנאצר דקא אכל
 ארנבתא היה א"ל נבוכדנאצר לצדקיהו אשתבע
 לו דלא מגלית עלי דלא תחזיל לי מלתא. אשתבע
 ליה לסוף הוה קא מצטער צדקיהו בגופיה אתשיל
 אשבועתא וגלי ליה שמע נבוכדנאצר דקא מבין
 ליה רברבנוהי שלה ואייתי סנהדרין וצדקיהו אמ'
 להו הויתון מאי עביד צדקיהו לאו הכי 'הורה
 דאשתבעית בשמא דשמאי דלא מגלית. אמר
 אתשילית אשבועתאי אמ' להון מתשילין על שבועת'
 אמרי ליה אין. אמר להו בפניו או אפילו שלא
 בפניו אמרו ליה בפניו. אמר להון ואחון מאי
 עבדיתון מאי טעמא לא אמרייתון לצדקיהו מיד
 אשבעתא במדין לך אלא הכי קאמר ליה במדין נדרת לפני יתרו לן
 והתר לפני יתרו שאין מתירין לו לאדם אלא בפניו ויתרו הדי
 למשה שלא לשון חכמים מפני אותן אנשים המצטקשים להרגו ואמ'
 רבי ת"ק מפר לעלמו: ארנבתא הייה שאינה מבושלת א"י קיה
 מטש שאכל אותה כשהיא קיה: הוה קא מצטער צדקיהו
 בגופיה שהיה רובה לגלות הדבר שיהיו מצוין אותו ככי בעול:
 איתשיל אשבועתאי כשא על שבועתו: מאי עבדייתון דשריתון לי:
 מ"ט לא אמרייתון לי לצדקיהו דלא מליתו למשרי' לא בשכיון:

נ"ה הנמר'
 אשתבע
 בשמא
 דשמאי
 דלא
 חנליכ'
 ק"ל
 איתשל
 אשבעתא

רבי אליעזר פרק השיעי נדרים קה

*ישבו לארץ ידמו וקני בת ציון א"ר יצחק מלמד סיכה נ
ששמטו כרים מתחתיהם:

מתני' ועוד א"ר [מאיר] פותחין לו מן הכתוב ^{ס"ע"ב}
שבתורה וא"ל אילו היית יודע שאתה עובר

על *לא תקום ועל לא חטור ועל *לא תשנא את ^{ויקרא ט}

אחיך בלבבך *ואהבת לרעך כמוך *וחי אחיך ^{ס"ט}

עמך *שהוא עני ואין אתה יכול לפרנסו אמ' אלו ^{ס"ט}

הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר ה"ו מותר: ^{ס"ה} ^{ל"ל שאל}

מעשה באחד שנדר מבת אחותו הנייה והכניסוה יעני

לבית ר' ישמעאל וייפוח א"ל ר"י בני מזו ^{ס"ו}

נדרת א"ל לאו והתירה ר"י באותה שעה בכה ר"י

ואמר בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן

וכשמת ר' ישמעאל היו בנות ישראל נושאין קינה

ואומרות בנות ישראל על ר"י בכינה וכן הוא אומ'

*בנות ישראל על שאול בכינה: ^{ס"ז א}

ההוא דאמר לה לדכיתהו קונם שאי אתה נהנית ^{ס"ע"ב}

לי עד שתטעימי תבשילך לר' יהודה ולר'

שמעון ר"י טעים אמר ק"ו ומה לעשות שלום בין

על לא תקום ולא חטור ש"ס בקשת ממנו כלי ולא השאילך

והדירתו הכאתך או שעשה לך דבר שלא כהוגן ומתוך שנאה

הדרתו והתורה אמרה לא תשנא את אחיך בלבבך התורה

הזיקתך לפרנסו ולאהבו ולהקיותו: שמה יעני ואי אתה

יכול לפרנסו מקמת כדרך: ואם אמר אילו הייתי יודע נשעת

הנדר כל אזהרות הללו לא הייתי נודר הרי זה מותר:

איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקרושה
 ימחה על המים המאררים בספק ואני עאכ"ו ור"ש
 לא טעים אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזונו שמעון
 ממקומו ועוד כי היכי דלא לתרגלי למנדר:
 סה ההוא דאמר לה לדכיתהו קונם שאי את נהנית
 לי עד שתראי מום יפה שביך (לר"ש)
 [לר' ישמעאל] בר' יוסי אמ' להם שמא ראשה
 נאה אמרו ליה סגלגל שמא שעה נאה דומה
 לאניצי פשתן שמא יונידה נאות מרוטות שמא
 אזניה נאות כפולות שמא חוטמה נאה כלום הוא
 שמא שפתותיה נאות עבות שמא צוארה נאה שקוט
 שמא כריסה נאה צבה הוא שמא רגליה נאות
 רחכות כשל אוזו שמא שמה נאה לכלוכית [שמה]
 אמר להן יפה קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת
 במומין ושריה:

ימותו כל בני אלמנה כל' ימות הנעל והיא תהא אלמנה
 ואח"כ ימותו נכיה: לא יזונו שמעון ממקומו שיטעוס
 תנשילה ולהכי לא רלה לטעוס כי היכי דלא לתרגלי למנדר שלא
 יהו קלים כנדריס:

מום יפה שביך מטוס שהיו נה כ"כ מומין קאמר לה אס יש נה
 טוס דנר יפה: שמא ראשה נאה ולכך הדירה שתראה לו:
 סגלגל דומה לאכילי פשתן שראשיהן סגלגלים עגולים: טרוטות
 רכות: כלום טמוס: צווארה שקוט שראשה מוכס צין כתיפותיה:
 א"ל יפה אתם קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין

רבי אליעזר פרק השיעי נדרים קו

ההוא בר בבל דסליק לארעא דישראל נסיב מה
אתחא אמר לה בשילי [לי] תרין *טלופחין שס
בשולח ליה תרין רתח עלה למחר אמר לה בשיל
לי גריוא בשולח גריוא. אמר לה איתתי לי תרין ^{ע' כגו'}
בוצינין איתותא ליה תרין שרגין. אמר לה חבר ^{ג' סהרת}
יתהון על כבא. הוה יתיב כבא בן בוטי על כבא
וקא דאין דינא חברת יתהון על רישיה. אמר לה
מה הדין דעבדית אמרה ליה כך צוני בעלי. אמ'
את עשית רצון בעליך המקום יוציא ממך שני
בנים ככבא בן בוטא:

נערה המאורסה

פרק עשירי

א"ל רבא לרב נחמן חזי מר האי מרבנן דאתא עז
זה השס יפה לה והיונו ודאי מוס יפה שבה ועל דעת כן הדירה ע"ז
שתודיענו אותו דבר יפה דשמה יפה לה שמה לכלוכית ואיהי
כמי מלוכלכח:

תרין טלופחין כלומר דבר מועט שכן דרך לשון בני אדם לומר
על דבר מועט אקד או שני' והיא היתה שוטה והבינה הדבר
כפשוטו: גריוא כל' הרבה: בוצינין תרגום של אבטיקים:
שרגי כרות דמתרגמינן בולמיא: חברינאו אבבא מתוך שהיה
כעוס על מעשיה אמר לה דלתצריכוו אדשא על ראש הפתק והיא
קשנה שתצנרס בראש צנא בן בוטא שהיה גדול הדור: שני בנים
ככבא כנגד תרין שרגי ואיתתי [הכא] האי עובדא לאשמעינן
קסידותא דצנא בן בוטא:

ממערכת ואמר אודקיקו ליה רבנן לכרייה
דרב הונא בר אבין ושרו ליה נדריה וא"ל זיל
זבעי רחמי על נפשך דחטאת דתני רב דימי אחוה
דרב ספרא כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא חוטא
אמר רב זביד מאי קראה *וכי תחדל לנדור לא
יהיה כך חטא הא לא חדלת איכא חטא:

ואלו נדרים פרק אחד עשר

מו אמר שמואל ערבוביתא דרישא מתיא לידי עוירא
פא ערבוביתא דמאני מתיא לידי שעמימותא

ערבוביתא דגופא מתיא לידי שחני וכיבי.
שלחו מתם הוהרו בערבוביתא הוהרו בחבורה

זיל בעי רחמי על נפשך כך פתחו לו נקרטה: הא לא חדלת
אלא כדת אית כך קטא:

ערבוביתא דרישא כשאינו מסרק ראשו תמיד ומתוך כך איכא
ערבוביתא דרישיה: מתיא לידי עוירא מתיא לידי

סמוי עינים שזוהמת הראש מכהה מאור עיניו: דמאני מתיא
לידי שעמומיתא כשישננגדו ערבוביתא של זוהמא שאינו מכבסן

תמיד ולבסן כשהם מוזהמים מתיא לידי שעמוס ותמהון לב:
ערבוביתא דגופא כשגופו מוזהם שאינו רוקן תמיד מתיא לידי

שיקלגו' שקט וכיבי אבעבועות המכאיבות (ולאלו יש רפואה אבל שעמוס
שלמעלה קשה מהם אלמא כניסה אלימא מרקיפה): הוהרו בערבוביתא

כלומר הוהרו בתכבוסת וברקילה: הוהרו בחבור' ללמוד תורה

וְאֵלֹהֵי נִדְרִים פֶּקֶד אֶחָד עֶשֶׂר נִדְרִים קו

וְחָזְרוּ בְּבָנֵי עֲנִיִּים שִׁמְהֵם תִּצַּא תּוֹרָה שְׁנֵא * יוֹל מוֹם וּדְבַר כֵּד
דְּלִיּוֹ (מִדְּלִיּוֹ) שִׁמְהֵם תִּצַּא תּוֹרָה וּמִפְּנֵי מָה אֵין
צְוִיּוֹן תַּלְמוּדֵי חֲכָמִים יוֹצְאִין מִבְּנֵיהֶם תַּלְמוּדֵי
חֲכָמִים אָמַר רַב יוֹסֵף שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ תּוֹרָה יְרוּשָׁה
יֵצֵא לָהֶם. רַב שִׁישָׁא בְּרִיהַ דְּרַב אִידִי אָמַר כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִתְגַּדְּרוּ עַל הַצְּבוּר. מִר זֹטֵר אָמַר מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִתְגַּבְּרִין
עַל הַצְּבוּר. רַב אֲשִׁי אָמַר מִשּׁוּם דְּקָרוּ לְאִינְשֵׁי
חֲמָרֵי. רַבִּינָא אָמַר שְׂאִין מְבָרְכִין בַּחֲזוֹרָה תַּחֲלָה
אָמַר רַב יְהוֹרֵת אָמַר רַב מִ"ד * מִי הָאִישׁ הַחֲכָם יִרְמִיָּה ט
יִבֵּן אֶת זֹאת דְּבַר זֶה נִשְׁאֵל לְחֲכָמִים וּלְנַכְיָאִים
לְמַלְאכֵי הַשָּׁרֵת וְלֹא פִירְשׁוּהוּ עַד שֶׁפִּירְשׁוּ הַקַּב"ה
עֲצָמוֹ שְׁנֵא * וַיֹּאמֶר ה' עַל עֹבְדֵי אֶת תּוֹרָתִי וְגו' ט

תְּבִירָה שֶׁתַּלְמוּדִים מִקְדָּלִים זֶה אֶת זֶה וְאֶת הַרְצ: הוֹחֲרוּ בְּבָנֵי
עֲנִיִּים לְהַשְׁתַּדֵּל לְלַמַּדס תּוֹרָה שִׁמְהֵם תִּלָּא תּוֹרָה שְׂאִין לָהֶם עֶסֶק
מִקָּר וְעוֹד שְׁדַעְתָּם שְׁפֵלָה עֲלֵיהֶם: לְצֵאת מִבְּנֵיהֶם ת"ח שְׁעַל
הַרְצ אִיכָּס כְּכִי תּוֹרָה: יְרוּשָׁה הִיא לָהֶם וְלֹא יִלְמְדוּ תּוֹרָה מֵאֲקָר
שֶׁהֵן סוּמְכִים אִירוּשָׁה הִיא לָהֶם: כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּדְּרוּ עַל הַצְּבוּר
שֶׁאִם לֹא הִיָּתָה תּוֹרָה פּוֹסְקָת מֵהֶם יֵגִיסוּ דַעְתָּם: דְּקָרוּ לְאִינְשֵׁי
חֲמָרֵי שְׂאִין מֵהַגִּיס בֵּהֶם כְּבוֹד וּמְצוֹס אֲוִתָּם מִפְּנֵי תּוֹרָה שְׁנֵהֶם:
שְׂאִין מְבָרְכִין בַּחֲזוֹרָה תַּחֲלָה תַּמְלַת עֶסֶקס כָּל יוֹם דֵּהֵיכּו
עֶסֶקס כְּדָבְרֵי תּוֹרָה וְהַעֲרַב כֹּא וְאֲשֶׁר בָּקָר: דְּבַר זֶה נִשְׁאֵל
לְחֲכָמִים וְכו' וְלֹא פִירְשׁוּהוּ מִדְּכֵתִי וַיֹּאמֶר ה' עַל עֹבְדֵי אֶת תּוֹרָתִי
וְכָלֵל דְּלִיכֹא דִידַע לְאֶהְדוּרֵי טַעְמָא אֶלֵא קַב"ה בְּלַקוֹד: וּמִלֵּאֲתֵי
מִגְּלַת סְתָרִים אֶל הַרְצ ר' יוֹכָה ז"ל דְּקָרָא הַכִּי דִּיִּק דַּעַל אֶלֵא

הַחֲכָמִים אֶלֵאס הִיא אֶלֵאחָז: סְגוּרָה הַסְּאֵלֵהֶם בְּשֵׁי וְחָזְרוּ אֵלֵא

היינו לא שמעו בקולי והיינו לא הלכו בה א"ר
 יהודה א"ר שלא ברכו בתורה תחלה:
 עס איסי בר יהודה לא אתא למתיבתא דר' יוסי ג'
 יומי אשכחיה ורדימוס בר' יוסי א"ל מ"ט
 לא אחי מר לבי מדרשא דאבא הא תלתא יומין
 א"ל כי טעמיה דאבוך לא ידענא היכא איתא א"ל
 לימא מר מאי קאמר (ליה) [לך] דלמא ידענא
 טעמיה א"ל הא דתניא ר' יוסי אומר כביסתן קודם
 לחיי אחרים קרא מ"ל א"ל דכתיב *ומגדשיהם
 יהיו לכהמתם וגו' מאי חיייתם אילימא חיה והלא
 חיה בכלל בהמה הוא אלא מאי חיייתם חיותם
 ברכו בתורה תקלה אנדה ארץ דאס איתא דעל עזנס את תורת
 כפשיה משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה כשכשאל
 לתכמים ולכניאי' למה לא פירשוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש
 אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו תכמים וכניאים
 תמהים על מה אנדה הארץ עד שפירשו הקב"ה בעלמו שהוא
 יודע מעמקי הלב שלא היו מצרכין בתורה תקלה כלו' שלא היתה
 התור' קשוב' בעיניהם כל כך שיהא ראוי לצדק עליה שלא היו
 עוסקין בה לשמה ומתוך כך היו מזוללים בצרכתם והיינו לא
 הלכו בה כלו' בכונתה ולשמה. אלו דברי הרב הקסיד ז"ל [והם
 כאיס ראויין למי שאמרם]:
 ורדימוס בר' יוסי היינו ר' מכסס בר' יוסי דמתקרי בכין של
 קדושים: טעמא לא ידענא דאמר למילתיה שאיני
 יכול לעמוד על סוף דעתו: א"ל דכתיב גבי לויס ולכל קייתם:
 אילימא חיה ממש שמתפרכסת ממש: והלא חיה בכלל בהמה

מס
הו
או
או
כד
לכ
דכ
הו
עלי
[וחו
שול
כני
מלת
ולמט
צב"ב
ושב
לאקה
מק
מה

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים קח

ממש פשיטא אלא לאו כביסה (והאיכא) [דהא איכא] צערא דערבובתא:

ההוא גברא דאיתס' הנייה דעלמא עליה אי נסיב פט
איתתא כי לא תניינא הולכתא רהיט בגפא ע"נ
(וחובליא) [וחובלי] ולא מצי למיתנא אתא רב
אתא בר הונא ושבשיה ואינסיב איתתא *ושרקיה צ
טינדה ואתיא לקמיה דרב חסדא אמר רבא

דכתיב זאת הקיה אשר תאכלו מכל הבהמה והואיל דכתיב
לבהמתם למה לי קייתס: [אלא לאו כביסה הוי] קייתס מוזס
דכבימת נגדיהן היינו קייתס דאי לא מכבסי נגדיהן איכא לערא
דקייתא היינו כמי ערבובתא דאמרן לעיל:

ההוא גברא דאמר אוחסר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב
אתתא כי לא תניינא הולכתא כלו תאסר הכאת עולם
עלי אס אקק אשה עד שאשנה הלכות: רהיט בגפא (וחובלי)
[וחובלי] גפא קרי סולם שעולין בו באילן. (קובלי) [תובלי] קבל
שתולין בדקל ומושכין להם למטה הענפים שבהם התמרים ומשל של
בני אדם הוא רץ למעל' ולמטה לעסוק ולשנות הלכות ולא אסתייע'
מלתא. ואית דמפרש דהיינו (בגפא) [בכפא] ארץ יקידי למעלה
ולמטה כאדם שעולה בקבל באילן. (קובלי) [תובלי] קבל כדאמרי'
בב"ב מאן דכקייט מגליא ומובליא ואמר אזיל ואגזור דיקלא דפלכיא:
ושבשיה ואינסיב איתתא. [הטעהו לומר שלא יהא כאסר
לאסר מכן ואכנסיה אתתא כדי שיכול הכדר]: ושרקיה טינא
טק פכיו בטיט כדי שלא יכירהו רב קסדא כאלו היה אדם אקד
מהם שכדר שלא ישא אשה כדי שיתיר לו דאפשר אילו היה מכירו

מאן חכים למעבד כי הא מלתא אי לאו דרב אחא
בר רב הונא דגברא רבה הוא:

צא ההוא נואף דעל לגבי דהאי אינתתא אתא גברא
ע"ג סליק נואף איתיב (בכלי) [בכלאי] בכא
הוה מחתו תחלי תמן וטעמינון חויה בעי מריד
דביתא למיכל מן ההוא תחלי בלא דעתא דאינתתא
א"ל ההוא נואף לא תיכול מנהון דטעמינון חויה
אמר רבא אינתתיה שריא אם איתא דעבד איסורא
יחוקא' כג' ניתא ליה דליכול ולימות דכתיב* (אנשי דמים)
[כי] נאפו ודם בידיהן פשיטא מהו דתימא איסורא
עביד והאי דא"ל דניתא ליה דלא לימות בעל דתתו
חשלי ט' אינתתא עילויה* מים גנובים ימתקו ולחם סתרו
ינעם קמ"ל:

לא היה מתיר לו: מאן חכים למעבד כי האי מלתא שדקדק
בכך שהאילו אשה קודם ששאל על נדרו כדי שיכול הכנה עלי
קודם שאלה דקסבר כר' נתן דאמר לא יפר הוהיל ולא קל הכנה
דר' נתן דייבא הוא וכתיב לעומקא דדיבא:

[בכלאי בכא נוסך שלפני הדלת]: בלא דעתא דאינתתא
שאלו היתה יודעת לא היתה מניקתו לאכול: [ניתא
ליה דליכול ולימו' כדי שתהא מלויה ליה בכל עת]: כי נאפו
ודם בידיהן דכוספין הורגין הנעלים: מהו דתימא איסורא
עביד האי נהדה: והאי דא"ל הכי משום דלא לימות דתתו
איתתא עילויה מים גנובים ימתקו: קמ"ל דלא אמר' הכי שריא